

Весна Вучинић • Биљана Радојевић

МУЗИЧКА КУТИЈА 4

МУЗИЧКА КУЛТУРА

за четврти разред основне школе

ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ

Завод за уџбенике и наставна средства
ПОДГОРИЦА, 2020.

Др Весна Вучинић • Биљана Радојевић

МУЗИЧКА КУТИЈА

МУЗИЧКА КУЛТУРА

за четврти разред основне школе

ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ

Издавач	Завод за уџбенике и наставна средства – Подгорица
За издавача	Павле Горановић, директор
Главни уредник	Радуле Нововић
Одговорни уредник	Лазо Лековић
Уредница	Биљана Мирановић
Рецензенти	мр Добрила Поповић мр Ана Перуновић-Ражнатовић Тамара Газивода Јадранка Гаврановић Радмила Бајковић
Лектура	Сања Мијушковић
Коректура	Јасмина Радуновић
Дизајн корице	Иван Живковић
Илустрације	Звездана Влаховић
Дизајн и графичко обликовање	Маша Елезовић, Никола Кнежевић
Техничка уредница	Дајана Вукчевић

CIP – Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-86-303-2377-5
COBISS.CG-ID 16103940

Национални савјет за образовање, Рјешењем број 10903-119/20-7756/6
од 25. 12. 2020. године, одобрио је овај приручник за употребу у основној школи.

Copyright © Завод за уџбенике и наставна средства – Подгорица, 2020.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	5
Методички подсјетник	5
Вриједност слушања музике	5
Извођење бројалица	6
Пјевање	6
Пјевање по слуху	7
Пјевање по нотном тексту	7
Анализа елемената пјесме	9
Музичке игре	9
Методски поступак у припреми игре	9
Музичко изражавање	11
Свирање на ритмичким и мелодијским инструментима	11
Ритмичка импровизација на задати текст	12
Откривање музичких способности ученика	13
Планирање наставе и припремање наставника	14
ПРИЈЕДЛОЗИ СЦЕНАРИЈА ЗА ЧАС	15
1. Уводни час	15
2. Химна Црне Горе	17
I. ГДЈЕ И КАКО ЗАПИСУЈЕМО ТОНОВЕ	19
3. Гдје све можемо чути музику	19
4. Нота – писани знак за тон	21
5. Такт – врсте такта. Тактирање	23
6. Загонетка	25
7. Линијски ситем и виолински кључ	27
8. Паузе	29
Научили смо	31
II. ТОНОВИ СЕ РАЗЛИКУЈУ ПО ВИСИНИ	32
9. Металофон	32
10. Тон сол , тон до	34
11. Тон ми	36
12. Тон ре	38
13. Тон фа	40
14. Тон ла	42
15. Тон си	44
16. Тон до ₂	46

17. Ц-дур љествица	48
18. У Милице дуге трепавице	50
Научили смо	52
III. СЛУШАМО И ПЈЕВАМО	54
19. Гласно и тихо извођење	54
20. Мотив	57
21. Музичка реченица	59
22. Двогласно пјевање и свирање	61
23. Репетиција, прима волта, секонда волта	63
24. Гдје је онај цв'јетак жути	65
25. Зимска пјесма	67
Научили смо	69
IV. СВИРАМО НА ИНСТРУМЕНТИМА	71
26. Присјетимо се инструмената	71
27. Ритмички инструменти – за спретне руке	74
28. Свирамо на металофону	78
V. НАРОДНО МУЗИЧКО БЛАГО	80
29. Под оном, под оном	80
30. Дјевојачко коло	83
VI. МУЗИЧКА КУТИЈА	85
31. Музичка игра бим-бом	85
32. Музичка бајка	87
ПРИЛОЗИ	90
Наставни прилог 1	90
Наставни прилог 2	91
Наставни прилог 3	92
Наставни прилог 4	93
Наставни прилог 5	94
Наставни прилог 6	95
Наставни прилог 7	96
Наставни прилог 8	97
Наставни прилог 9	98
Наставни прилог 10	99
Наставни прилог 11	100
Наставни прилог 12	101
ЛИТЕРАТУРА	102

ПРЕДГОВОР

Овај приручник осмишљен је с циљем да помогне наставницима у остваривању квалитетне и дјелотворне наставе. Да би се олакшала реализација наставног програма и коришћење уџбеника, припремили смо упутства која треба да допринесу што цјеловитијем и свестранијем развијању музичке способности ученика. Понуђена рјешења су таква да их сваки наставник или наставница може прилагодити могућностима својих ученика.

Методички подсјетник

Циљ предметне наставе јесте да омогући ученицима да се што непосредније, кроз лично искуство, упознају са свим димензијама музике како би могли да разумију и доживе музичко дјело на начин и у мјери које сами одаберу.

Наставни садржаји из предмета Музичка култура за четврти разред основне школе распоређени су у неколико цјелина, па ће се и методичка упутства кретати у том оквиру.

Вриједност слушања музике

Слушање музике је активан психолошки процес, који обухвата емоционално доживљавање и мисаону активност. Његова образовна и васпитна вриједност је велика, због чега му савремена педагогија поклања значајну пажњу. Правилно усмјерена и вођена настава омогућава да музика постане саставни дио културе сваког ученика и ученице.

Као увод у слушање добро ће послужити разговор о садржају који је претходно обрађен на часу, или се тематски везује за нумеру коју ће ученици слушати. Нумере за слушање треба бирати на основу тематске везе с лекцијом (тематске пјесме или бројалице), односно према неком од циљева које на том часу треба остварити. Прије сваког слушања (композиције у цјелини, ако је кратка, или њених дјелова, ако је дужа), ученицима треба поставити неко питање – тиме ћемо их усмјерити да пажљивије слушају композицију и обрате пажњу на појединости, а тачних одговора ће сигурно бити више.

Да би активност слушања била што успјешнија, важно је развијати способност ученика да након демонстрације нумере повежу карактер музике с одређеним изражајним елементима. На примјер, да уоче да веселој композицији одговара брз темпо, јачи динамични ступањ, живљи ритам и сл.

Свако поновљено слушање треба вербално припремити. Нове појединости и додатна знања учиниће да емоционални однос према слушаном дјелу буде снажнији. Нови сусрет с истом композицијом треба припремити новим информацијама, које ће употпуни-ти знање ученика о дјелу, о извођачком апарату, освјежити га неким занимљивостима.

При процјењивању постигнућа вреднујемо интересовање које су ученици развили и показали према музици, јер је један од циљева наставе пробудити и подстаћи њихову потребу да музику слушају и у слободном времену, ван школе (Вучинић, 2006).

Извођење бројалица

Наставник/наставница изговара текст бројалице, дио по дио ритмички уједначено. Најприје се бројалица учи по слуху. Ученици понављају, дио по дио. Поступак се понавља док највећи број ученика не савлада текст. Затим се ученици упознају са графичим приказом бројалице (дуже или краће нотно трајање). Тактира се јединица бројања или се ритмички/покретом изводи сваки изговорени слог.

Поступак:

- одредити висину тонова ц, д, е, ф, г (из прве октаве) како би ученици уједначили интонацију;
- одабрати темпо у коме ће се изводити;
- извести уз наглашавање јединице бројања, теза и арзи;
- тактирати уз коришћење природних удараљки (рукама, ногама) или ритмичких инструмената.

У даљем раду могу се изводити разне комбинације: једна група изводи јединицу бројања, а друга ритам. Покрете прво изводи наставник/наставница, уз равномјерно изговарање бројалице, а ученици их имитирају.

Овакав начин рада добра је припрема за свирање на ритмичким инструментима.

Пјевање

Пјевање је најпопуларнији облик музицирања за ученике нижих разреда основне школе. Оно доприноси развоју говора, естетских осјећања, побуђује ведро расположење, утиче на развој музичког укуса, богати рјечник ученика. Више од свега, пјевање пјесама доприноси развоју музичких способности, као што су слух, ритам, памћење, вјештина пјевања.

Познато је да ученици овог узраста имитирају наставнике, који стога морају посветити дужну пажњу многим аспектима свог пјевања: коректном пјевању мелодије, прецизном извођењу ритма, добром одабиру тоналитета, чистоти изговора текста, дикцији, правилном наглашавању слогова, фразирању, динамици, темпу.

При избору пјесме наставник/наставница мора водити рачуна о томе да опсег пјесме одговара опсегу дјечјег гласа у том узрасту. Ученицима је приступачна она мелодијска линија у којој се фразе понављају, у којој нема великих и честих интервалских скокова нити хроматских покрета, и која је једноставног и чврстог ритма. Пјесма се обрађује на два начина: по слуху и по нотном тексту. Први начин обраде подразумијева слободнији избор, јер се ради

путем имитације – наставник/наставница пјева, ученици понављају. За обраду по нотном тексту бирају се пјесме које садрже само оне елементе који су ученицима познати из теорије музике (Вучинић, 2006).

Пјевање по слуху

Наставници треба да бирају поступке којима ће одржати пажњу дјеце и обезбиједити њихово активно учешће на часу. Текст пјесме игра важну улогу. Прикладни су текстови од којих се може саставити прича чији ће садржај привући ученике, везати им пажњу и омогућити да се пјесма више пута понови. Прича је корисна и зато што се у тим повременим прекидима пјевања њежне дјечје гласне жице одмарају.

Да би ученици усвојили текст, треба га читати изражајно, рецитаторски, с правилним акцентовањем, а по потреби пропратити одговарајућом мимиком.

Методски поступак:

- увод – стварање расположења;
- слушање и доживљавање нове пјесме;
- усвајање текста (могу се користити очигледна наставна средства);
- усвајање мелодије путем имитације;
- дотјеривање пјесме (динамика и темпо);
- пратња – Орфов инструментаријум (Ивановић, 1985).

За уводни дио часа предлажемо упјевавање ученика, за шта може користити раније научена пјесма. Ради лакшег препознавања, позната пјесма треба да буде свирана на инструменту и отпјевана. То је најбољи начин да се провјери интонација и меморија ученика. Ученици слушају пјесму са CD-а и у изведби наставника/наставнице; доживљавају карактер композиције.

У даљем току ученицима се приближава текст нове пјесме, објашњавају се непознате ријечи, а текст се може и илустративно приказати на табли. Пјесма се усваја путем имитације, по фразама, а у току понављања дотјерује се темпо, динамика, репродукција. Пожељно је да наставници буду маштовити и на интересантан начин образложе понављање како би се ученици заинтересовали за даљи рад.

Кад је пјесма усвојена, изводи се уз једноставну ритмичку пратњу инструмената из Орфвог инструментаријума.

Пјевање по нотном тексту

Учење по нотном тексту примјењује се ради лакшег схватања одређених појмова из теорије музике. Анализа нотног текста подразумијева анализу мелодијско-ритмичког склопа пјесме у оквирима обрађених појмова из теорије музике: врста такта, висина и трајање

тонова, подјела текста на слоге (ако постоје два тона на једном слогу), ознаке за темпо и динамику.

Методски поступак подразумијева анализу мелодије пјесме, као мелодијско-ритмичку вјежбу.

У уводном разговору треба користити очигледна средства. Ликовна илустрација или прича која је тематски везана за текст пјесме послужиће као погодно средство за стварање атмосфере у обради нове пјесме.

Методски поступак:

- анализа ритма и обрада на неутралан слог;
- анализа нотног текста (читање нота солмизацијом);
- извођење ритма *йарлашо*;
- пјевање пјесме солмизацијом;
- анализа текста;
- пјевање пјесме с текстом;
- изражајно дотјеривање.

Ритам се обрађује ритмичким читањем нотног текста на неутралан слог (ма, па, ла), а по потреби и коришћењем говорног ритма како би ученици лакше схватили одређене ритмичке мотиве.

Свим облицима рада треба посветити онолико времена колико је ученицима потребно да би их схватили и усвојили. Повезујемо их пјевајући пјесму солмизацијом уз ритмичко тактирање. Евентуалне грешке морају се исправљати у току рада, а на дотјеривању динамике и темпа може се радити дуже.

Стварање расположења и музичког доживљаја остварује се на исти начин као при обради пјесме по слуху. Сваку научену пјесму, било да је обрађена по слуху или по нотном тексту, треба у даљем раду више пута поновити и лијепо интерпретирати.

Напомена: Ради тачног и чистог пјевања, важно је да наставник/наставница даје одговарајућу интонацију на инструменту којим се служи (клавир, синтизајзер, хармоника).

Анализа елемената пјесме

Научене појмове из музичке теорије – облике, мотив, реченицу – треба препознавати у пјесмама које се раде по нотном тексту. Дјеца ће их најбоље увјежбати кроз пјесме моделе.

Важно је усмјеравати ученике да уочавају гласно и тихо пјевање доводећи га у везу с карактером пјесме (успаванка, корачница). Талентовани ученици могу покушати да сами саставе музичку реченицу, стварајући је од почетног мотива или низањем више мотива.

Музичке игре

Игра је стални пратилац дјетета, од првих дана његовог живота. Она га води до откривања нових спознаја, до овладавања простором око себе, до увјежбавања и савладавања великог броја радњи које су му неопходне за живот. Дјеца кроз игру упознају свијет, своју околину и збивања у њој. Истовремено, кроз игру задовољавају и своју потребу за кретањем и активношћу.

Наставник/наставница треба да повеже покрете које дјеца изводе у играма с разним садржајима који су им интересантни и приступачни. Дјеца се лако уживљавају у разне ликове и њима одговарајуће радње. То им помаже да лакше запазе, снажније доживе и правилније покретом изразе и музички елемент који је повезан са садржајем игре.

Примјер: Ученици имају задатак да слушају композицију и запазе промјене у темпу. При поновном слушању, они те промјене изражавају покретима руку и добовањем ногама, крећући се у колони или кружно. За изражавање промјена темпа могу се користити и ритмички инструменти.

Ова игра нема одређени садржај, па ће емотивно доживљавање музике, побуђени интерес и пажња ученика бити нешто слабији, а издржљивост мања. Зато ове вјежбе треба радити временски краће и у корелацији са физичким васпитањем.

При избору пјесме или композиције уз коју се изводе покрети одлучујемо се за самосталну кратку композицију, једноставну и изражајну, с нарочито наглашеним музичким елементом који ученици треба да доживе. Да би игра била занимљивија, треба користити разна средства: вјетрењаче, заставице, траке, лопте.

Методски приступак у припреми игре

1. Наставник/наставница поставља циљ игре и према њему бира одређени садржај, који мора бити приступачан, једноставан и јасан.
2. Одабрана музика треба да буде једноставна у изражајним елементима, приступачна схватању ученика.
3. Музичка изведба треба да буде ритмички прецизна и на задовољавајућем умјетничком нивоу.

4. Неопходно је планирати услове за реализацију: простор, средства и методе. Наставници морају бити сигурни у руковођењу – у противном, интересовање ученика слаби.
5. Садржај игре треба јасно и једноставно образложити и потом обавезно остварити.
6. Након објашњавања садржаја и задатака, провјерити јесу ли ученици схватили задатак. Игра се најприје изводи уз ритам удараљки и бројање тактових доба, а кад ученици усвоје тај начин, додаје се музика.
7. Образложења и разговори треба да буду кратки да игра не би губила темпо. Пожељно је емотивно приповиједати дјелове који су за то предвиђени, изложити их кратко, али сликовито и изражајно.
8. Одређене покрете треба објаснити и показати ученицима, а потом им стално помагати у извођењу и подстицати их на даљу реализацију.
9. Од ученика захтијевамо максимално залагање, али према њиховим могућностима. Морају се узети у обзир индивидуалне разлике и способности ученика.
10. Потребно је повремено провјеравати реаговање ученика кроз рад у мањим групама.
11. Одабране игре су већином раздијелене и састављене од више дјелова у нотном тексту. Контрастне дјелове означити са (а), (б) и (ц), а тактове обиљежити бројевима, да се могу лакше понављати (Вучинић и Радојевић, 2013).

Најбоље је да наставници бирају игре које могу да одсвирају, јер је таква изведба најкориснија. Наставник или наставница прати ток реализације, а истовремено сваки дио свира онолико пута колико процијени да је ученицима потребно. Таквим начином рада може се и темпо подредити могућностима ученика. Ако се пјесма жели обрадити као игра, потребно је повести рачуна о одговарајућем опсегу дјечјег гласа, јер интерпретација мора бити интонативно тачна. Приликом реализације игре ученике треба подијелити у групе, према задужењима: I група пјева, II изводи покрете, III свира на удараљкама.

Игре се могу планирати у учионици или на отвореном простору. Треба их мијењати у зависности од одабраног простора и прилагођавати околини. При избору игара треба водити рачуна о поступности и проблемском аспекту.¹

Кроз традиционалне дјечје игре ученици се упознају с играма које су се у народу вјековима чувале и преносиле с генерације на генерацију, доживљавајући с временом одређене промјене. Учећи покрете и кораке народних игара, ученици упознају играчку традицију свог народа и других народа из окружења, навикавају се на колективно стварање, овладавају простором, развијају концентрацију, складност покрета и креативност. Већину народних игара треба изводити *a capella*, а само гдје је то неопходно, уз инструменталну пратњу.

---

¹ У додатку су дате игре, разврстане према тежини. Свако од наставника може да направи избор према својим и ученичким способностима.

Музичко изражавање

Музичке драматизације пружају дјечи највише могућности да се емотивно изразе, јер се у том облику игре приказује одређена радња у којој учествују различити ликови (људи, животиње, јунаци из цртаних филмова). Наставници треба да буду спремни да драматизацију припремају дуже и у корелацији с другим предметима – на часу матерњег језика учи се текст, на часу физичког васпитања кораци, на часу ликовне културе израђују се маске.

Ученике треба припремити за драматизацију. Прије реализације треба разговарати с њима и дати им могућност да прво сами понуде нека рјешења (ако их немају, наставник или наставница ће дати сугестију). На примјер, ученици могу сами осмислити покрет, костим, предложити инструмент. Пјесме које су дате у Уџбенику или Додатку Приручника намијењене су за извођење пјевања, али могу послужити и за драматизацију. Задатак је остварен ако се њихова мелодијска линија изражајно отпјева.

Свирање на ритмичким и мелодијским инструментима

Предвиђено је свирање на ритмичким и једноставним мелодијским инструментима.

Свирање на инструментима Орфовог инструментаријума дјечи причињава задовољство, а наставу чини занимљивијом. То су ритмички инструменти (дрвени бубањ, дрвени штапићи, кастањете, триангл) и мелодијски (металофон, ксилофон и блок-флаута). Прије примјене ритмичких инструмената ученици ће се припремити користећи своје руке као ударалке, тапшући и добујући ногама.

Неке од инструмената Орфовог инструментаријума ученици већ препознају, а с неким ће се сусрести у току четвртог разреда.

У Додатку су посебно означене пјесме чије ће мелодије бити обогаћене инструменталном пратњом.

Аранжирање подразумијева:

- импровизацију ритмичке пратње за бројалицу, пјесму или музичку игру;
- избор (врсте) ударалки за пратњу.

Ученике треба поступно припремати за самостално ритмичко изражавање. Први корак се састоји у томе да се памте и изводе различите ритмичке комбинације. Наставник или наставница сам/сама изводи краће мотиве, а ученици их понављају, прво једноставније, па сложеније (рад појединачно и по групама). Што се више изводе аранжмани, ученици ће бити спремнији за свирање. Треба почети с мелодијском и једном ритмичком дионицом, потом додати двије, три итд.

Вјежба се свака дионица засебно, ритам се прати властитим удараљкама (рукама), потом се комбинују по двије дионице и кад се оне науче, додаје се трећа. Мелодију пјевају сви заједно, а ритмички прате свако своју дионицу.

Ритмичка импровизација на задатој тематској

Овај начин рада подразумијева стварање кратких, цјеловитих музичких мисли на основу задатог текста. У том стваралаштву ученици испољавају своје музичке способности, креативност и стечено музичко знање.

Наставници треба да започну с једноставнијим текстом бројалице. Цијели разред изговара текст бројалице, након чега наставник или наставница предлаже да неко тактира и тако понови ријечи које су научили. Важно је код одређеног броја ученика пробудити интересовање за ову врсту рада.

Сљедећа етапа рада на импровизацији може бити рецитовање одабраних стихова, с тим да се текст тачно и јасно изговара. Наставник/наставница ће мотивисати ученике ако поведе разговор о садржају пјесме, што ће им бити подстицај за наставак рада. Кад сви у групи прихвате „композицију“, „композитор“ се награђује извођењем његове композиције.

Почетни корак у импровизацијама подржаће они талентовани или смјелији ученици, али треба настојати да се у даље увјежбавање укључи што већи број дјеце (Вучинић и Радојевић, 2013).

Напомена: Овај рад захтијева много труда и стрпљења, јер се у кратком року можда неће моћи постићи никакав напредак.

Откривање музичких способности ученика

Откривање музичких способности ученика захтјеван је задатак, који подразумијева спремност наставника да кроз упознавање природе ученика рано идентификује елементе њихове музикалности. Основне компоненте музикалности су: осјећај за ритам, разликовање висине тона, памћење цјелина. Те се компоненте, највећим дијелом, развијају у породици. Ипак, истраживања показују да у том развоју важну улогу има школа и средина у којој се дјеца крећу. Школа пружа услове који су исти за све ученике, без обзира на то из какве породице долазе (више или мање музички образоване).

Откривањем музичких способности наставници стичу представу о степену музикалности дјецe: код неког је музикалност више, код неког мање развијена, док је код неких ученика она потпуно неразвијена. Та сазнања помажу наставницима да боље организују наставу и направе одговарајуће изборе – садржаја, наставних метода, облика рада, поступака и облика подршке оним ученицима којима је то потребно.

Испитивање се врши помоћу слушних текстова, при чему се тражи препознавање и репродуковање ритмичких и мелодијских фраза. Наставник или наставница започиње двотактним фразама и лакшим мотивима. Ритмичке фразе означава лупкањем оловком по столу, пљескањем дланом о длан или пјевањем на неутралан слог.

наставник/наставница

ученик/ученица

Мелодијске фразе треба да буду једноставне и да одговарају опсегу гласа ученика.

Користе се и појединачни тонови, али се ученицима мора скренути пажња да пажљиво слушају сваки тон и репродукују га. Између појединих тонова треба правити паузе.

Планирање наставе и припремање наставника

Квалитетна настава захтијева квалитетну припрему наставника. У припремању и организацији образовно-васпитног рада, наставник/наставница мора планирати индивидуалне и тимске облике рада имајући у виду различите способности ученика.

Кад је ријеч о практичном аспекту планирања, треба водити рачуна да програмом предвиђени садржаји буду прегледно евидентирани, по активностима (пјевање, свирање, музичко описмењавање, слушање музике, музичко изражавање и стварање). Ради јаснијег сагледавања комплетног предметног садржаја, пожељно је поред сваке активности уписати све предвиђене бројалице, пјесме, музичке игре и композиције за слушање, наведене према редосљеду обраде.

Посебан сегмент припреме односи се на избор наставне методе, начина рада кроз који ће ученици остварити најбоље резултате. У настави музичке културе најчешће се примјењују сљедеће методе:

1. метода разговора – примјењује се приликом упознавања музичких дјела и обраде садржаја музичке писмености;
2. метода усменог излагања – заступљена је у припреми ученика за учење нове пјесме, слушање музичког дјела, у стварању атмосфере за музичке активности;
3. метода демонстрације – заступљена је на сваком часу кад наставник или наставница пјева, кад се слуша музика или свира на инструментима Орфовог инструментаријума и у свим ситуацијама у којима наставници скрећу пажњу ученицима на било који звучни феномен;
4. метода читања и рада на тексту – користи се у раду на тексту, литерарном и нотном;
5. метода учења пјесме по слуху;
6. метода рада на дјечјим инструментима (Вучинић и Радојевић, 2013).

Све поменуте методе се могу комбиновати, с тим да то буде у складу са садржајем који се обрађује.

Последња фаза припреме наставника јесте писана припрема за час. Настала као резултат претходних припрема за рад, писана припрема за час садржи образовно-васпитне исходе и исходе учења и дидактичка рјешења којима ће се наставник/наставница служити у реализацији планираног садржаја, а прије свега образовно-васпитних исхода и исхода учења.

ПРИЈЕДЛОЗИ СЦЕНАРИЈА ЗА ЧАС

Сценарио 1

Уводни час

.....

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- наведе елементе структуре уџбеника;
- разумије и употреби пиктограме из уџбеника.

.....

Кључни појмови/садржаји: поглавља, пиктограми, CD

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Ликовна култура

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Упознавање са садржајем уџбеника (поглавља, пиктограми, пратећи CD)
3. Коментарисање илустрација, фотографија, налога

Активности

Ученици:

1. Размишљају на тему *музика*: записују на табли ријечи које их асоцирају на музику. Разговарају о записаним појмовима. Закључују да је музика саставни дио свакодневице, да је можемо слушати, изводити, уз њу играти, да се кроз музику могу испољавати различита расположења.
2. Летимично читају садржај уџбеника *Музичка култура*: уочавају поглавља, читају наслове наставних јединица, посматрају илустрације, питања, читају прве реченице пасуса; изводе закључак. Разговарају о насловима поглавља, појмовима који су им познати; непознате појмове траже у рјечнику, објашњавају како се користи, наводе гдје још могу тражити објашњења мање познатих ријечи, израза, појмова (други рјечници, интернет, енциклопедије). Откривају шта се налази у Музичкој кутији.

-
3. Читају уводну ријеч аутора. Коментаришу прочитано; разговарају о пиктограмима, њиховим значењима; разговарају о прочитаним појмовима, објашњавају појмове који су им познати.

Слушају по један звучни примјер из сваког поглавља, по избору наставника, као кратку демонстрацију материјала на пратећем CD-у; износе своје утиске.

Сценарио 2

Химна Црне Горе

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- пјева по слуху химну Црне Горе;
- објасни кад се изводи државна химна.

Образовно-васпитни исход 5

На крају учења ученик/ученица ће моћи да аналистички слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- слушно препозна и разликује народну, умјетничку и популарну музику;
- разумије значај и карактер химне, као и њену важност у развоју и његовању патриотизма.

Кључни појмови/садржаји: Химна Ој, свијетла мајска зоро, државни симболи

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD

Звучни запис: (CD) Химна Црне Горе Ој, свијетла мајска зоро

Корелација: Познавање друштва

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Анализа текста химне
3. Учење химне методом обраде пјесме по слуху
4. Пјевање химне
5. Слушање химне

Активности

Ученици:

1. Разговарају с наставником или наставницом о симболима државе (застави, грбу и химни), о томе шта је то химна (свечана пјесма која представља државу). Описују државне симболе, боје заставе и изглед грба Црне Горе.

-
2. Читају да је химна Црне Горе заснована на народној пјесми *Ој, свијетла мајска зоро* и анализирају текст химне. Сазнају да је народну пјесму музички прерадио (аранжирао) за оркестарско и хорско извођење композитор Жарко Мирковић. Одређују појмове *анонимни аутор, народ и њознаџи аутор, композиџор* и повезују их.
  3. Након упјевавања (повести рачуна о одговарајућим вокалима), слушају пјевање химне у извођењу наставника.
  4. Уче химну по слуху. Пјевају је уз хармонску пратњу на клавиру, на неком од хармонских инструмената (хармоника, хармонијум) или уз звучни запис са CD-а (инструментална верзија). Пјевају химну у групама: једна група пјева строфу, а друга рефрен. Пјевање ученика прати наставник/наставница на неком од хармонских инструмената.
  5. Слушају извођење химне са CD-а.

Претражују <https://www.youtube.com/watch?v=ygsEjtXleuE>.

Слушају химну Црне Горе у извођењу мјешовитог хора и оркестра, у стојећем ставу.

Напомена: Подсјетити ученике да се велика међународна спортска такмичења завршавају интонирањем државних химни побједника (Олимпијске игре, Свјетски и Европски куп у фудбалу, Атлетски митинг и друга такмичења).

Предложити им да потраже на Јутјубу химне земаља које су најприсутније на побједничким постољима.

I. ГДЈЕ И КАКО ЗАПИСУЈЕМО ТОНОВЕ

Сценарио 3

Гдје све можемо чути музику

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме по слуху.

Образовно-васпитни исход 5

На крају учења ученик/ученица ће моћи да аналистички слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- слушајући музичке примјере, уочи/препозна, именује врсте хорава (дјечји, женски, мушки, мјешовити) и објасни њихов састав;
- слушајући музичко дјело, уочи и препозна музичко-изражајне елементе.

Васпитни исход: Стварање и његовање потребе за слушањем лијепе и квалитетне музике.

Кључни појмови/садржаји: пјевање, свирање, хор, хоровађа, оркестар, диригент, композитор

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, наставни прилог 1

Звучни запис:

CD1 (1) Вивалди, *Годишња доба – Јесен*;

CD1 (2) П. И. Чајковски, *Валцер цвијећа*;

CD1 (4) К. Сен-Санс, *Карневал живошња – Кукавица*;

CD1 (2) Ј. Мартиновић-Богојевић, *Музика*;

CD1 труба (18), клавира (19), флаута (20), хармоника (21), гитара (21), виолина (22).

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Ликовна култура

Главни кораци

1. Уводни дио часа
2. Слушање звучних записа

3. Разговор о разним облицима извођења музике
4. Музичка укрштеница

Активности

Ученици:

1. Разговарају о музици. Од испретураних слова састављају ријеч МУЗИКА.
Посматрају илустрације у уџбенику, наводе мјеста гдје све чују музику (стр. 10).
2. Слушају звучне записе из претходног разреда са задатком да препознају извођаче, инструменте по звучној боји.
Слушају *Годишња доба – Јесен*, препознају да композицију свира оркестар, а по звучној боји препознају виолину.
Слушајући *Валцер цвијећа*, уочавају ведро расположење.
У композицији *Кукавица* препознају инструменте: кларинет и клавир.
Пјевају пјесму *Музика*.
3. Посматрају илустрацију (уџбеник, стр. 11), препознају и именује врсте хора (дјечји, женски, мушки, мјешовити), објашњавају њихов састав: хор, хоровођа, оркестар, диригент, композитор. Слушају звучне записе и препознају звукове (боју) инструмената – трубе, клавира, флауте, хармонике, гитаре, виолине.
4. Рјешавају музичку укрштеницу (прилог 1, стр. 90).

Сценарио 4

Нота – писани знак за тон

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да оџажа, разумије и уиошребљава основне ѿјоме музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да ѿрејозна, именује и ѿримјењује ношна ѿрајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- изведе говорне и пјеване бројалице;
- приликом извођења бројалице уважава музичко-изражајне елементе: ноте различитог трајања – четвртина ноте.

Кључни појмови/садржаји: звук, тон, нота, бројалице: *Иде ѿуж, Пјева кос, ал' кроз нос, Сунчев зрак ѿјера мрак*

Наставна средства: уџбеник, наставни прилог 2, интернет

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Математика

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Слушање звучних записа и препознавање звукова
3. Упознавање с појмовима музички звук – тон, писани знак – нота
4. Учење бројалице
5. Истражују трајање нота
6. Допуњавају бројалицу нотама различитог трајања
7. Дидактичка игра

Активности

Ученици:

1. Слушају звукове који их окружују и звучне записе различитих звукова – закључују да је звук све што чујемо. Износе мишљење о томе што је то музички звук.
2. Слушају звучне записе за тон, повезују их с припремљеним илустрацијама и закључују да су тонови музички звуци које производе инструменти или људски глас. Запажају да тонови могу имати различиту висину, трајање и боју.
3. Посматрају нотни запис бројалице (уџбеник, стр.13), уочавају да је музички писани знак нота. Описују четвртину ноте и сазнају на колико се броји. Записују четвртину ноте.
4. Уочавају разлике у дужини слогова у бројалицама које се налазе у уџбенику.
Сазнају да се дуги и кратки слогови могу записати различитим музичким знаком, различитим нотама. Ритмички/покретом изводе сваки изговорени слог бројалица.
5. Истражују: <https://www.youtube.com/watch?v=EJOHJ8OV18A> – Трајање нота.
Пјевају и тактирају.
6. Допуњавају бројалицу *Еци, њеци, њец* нотама различитог трајања (наставни прилог 2).
7. Играју дидактичку игру: кад чују звук, устану са столице, кад чују тон, остану да сједе; онај ко погријеши не учествује даље у игри.

Сценарио 5

Такт – врсте такта. Тактирање

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да прекозна, именује и примјењује ношна трајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- изведе говорне и пјеване бројалице у 2/4 и 3/4 такту;
- приликом извођења бројалице уважава музичко-изражајне елементе: музички метар, наглашени и ненаглашени дио, темпо, ноте различитог трајања – цијела нота, половина ноте, четвртина ноте, осмина ноте и паузе.

Кључни појмови/садржаји: врста такта (2/4 и 3/4), музички метар – наглашени и ненаглашени дио, тактирање

Наставна средства: уџбеник, нотни плакат, нотне свеске, наставни прилог 3

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Математика

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Такт, тактица
3. Такт – врсте тактова (двочетвртински, трочетвртински)
4. Тактирање (бројалица *Зајонејка*)
5. Утврђивање и изражајно дотјеривање бројалице
6. Препознају знакове и изводе ритам

Активности

Ученици:

1. Разговарају о омиљеним играма. Набрајају игре и објашњавају како формирају групе путем разбрајања.
2. Посматрају и описују илустрацију „музички воз“ (уџбеник, стр. 16); читају трајање нота у сваком вагону, уочавају број нота (по двије четвртине), записују нотне вриједности из „музичког воза“.

Упоредјују вагоне из „музичког воза“ с нотним записом (уџбеник, стр. 16).

Уочавају да су ноте у нотном запису одвојене усправном цртом (тактица);

читају како се зове дио између двије тактице (такт). Наставник/наставница наглашава да је такт најмањи дио нотног записа. Ученици уочавају ознаку која стоји на почетку нотног записа (врста такта) и ознаку којом се завршава нотни запис (двије тактице). Уочавају шта представља један такт и како се врста такта обилежава.

3. Разумију да је $2/4$ такт збир нота од $2/4$ или $4/8$ или $1/4$ и $2/8$.

Посматрају дио нотног записа (уџбеник, стр. 17). Уочавају знакове изнад нота (теза и арза). Читају објашњење знакова и сазнају како настаје музички метар.

Посматрају и описују илустрацију „музички воз“, наводе број тактова и колико откуцаја има сваки такт (уџбеник, стр. 17).

Одговарају на питања: Колико има тактова? Чиме су тактови одвојени? Колико откуцаја има сваки такт?

Наставник/наставница објашњава да су то јединице бројања. Оне равномерно откуцавају, као сат, и омогућавају да се прецизно изведе ритам.

4. Описују илустрације (уџбеник, стр. 18–19) и тактирају бројећи на три: пр-ва, дру-га, тре-ћа. Читају и анализирају бројалицу *Зајонеџка* (уџбеник, стр. 18).

Уочавају нотне вриједности и тактирају четвртине и половине.

5. Одговарају на питања: Шта је такт? Чиме је ограничен такт на крају?

Које врсте тактова знаш? Шта је музички метар? Шта је ритам?

Дописују вриједности изостављених нота тако да тактови буду правилно записани (наставни прилог 3).

6. Препознају знакове на линку: <https://www.youtube.com/watch?v=ht2vJn1tb4>, и изводе ритам. Вјежбају извођење четвртине и осмине, ноте које су постављене само с нотним вратовима.

Сценарио 6

Загонетка

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да прекозна, именује и примјењује ношна трајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- изведе говорне и пјеване бројалице у 2/4 и 3/4 такту;
- приликом извођења бројалице уважава музичко-изражајне елементе: музички метар, наглашени и ненаглашени дио, темпо, ноте различитог трајања – цијела нота, половина ноте, четвртина ноте, осмина ноте и паузе.

Образовно-васпитни исход 4

На крају учења ученик/ученица ће моћи да доживљајно слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- опише утиске које на њега/њу остављају слушана умјетничка дјела;
- преиспитује свој став о доживљеним осјећањима након слушаног музичког примјера.

Васпитни исход: Кроз праћење и извођење тактирања ученици вјежбају стрпљење, пажњу и самопоуздање.

Кључни појмови/садржаји: бројалица, загонетка

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, плакат

Звучни запис:

CD1 (5) Н. Греговић, *Зајонейка*;

CD1 (19) В. А. Моцарт, *Турски марш*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Математика

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Слушање бројалице, разговор о тексту
3. Учење бројалице по нотном тексту, уз откуцавање јединице бројања
4. Извођење ритмичке линије бројалице уз корачање
5. Слушање музике

Активности

Ученици:

1. Разговарају о загонеткама и бројалицама, одговарају на питања: Што су то загонетке? Које загонетке знаш? Погађају рјешење загонетке.
2. Изражајно читају и анализирају бројалицу (уџбеник, стр. 21). Уочавају вриједности које су заступљене у бројалици, колико откуцаја трају; колико има тактова, чиме су одвојени.
3. Учење бројалице по нотном тексту (дио по дио, прво уче текст бројалице, након тога иде ритам), слиједити утврђени методски поступак.
Слушају звучни запис бројалице *Зајонеџка*.
4. Уз изговарање текста, изводе ритмичку линију бројалице корацима.
Један корак, једна четвртина. Корачају умјереним темпом у виду кола; почетни корак десном ногом, а правац кретања се мијења послије сваког такта.
5. Слушају композицију *Турски марш*, В. А. Моцарта; имају задатак да обрате пажњу на карактер музике (да ли је весела, тужна, полетна, узбудљива) и на брзину којом се изводи композиција (да ли је темпо брз или спор).

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик ће моћи да препозна, именује и примјењује ноћна шрајања у бројалицама

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- изведе говорне и пјеване бројалице у 2/4 и 3/4 такту;
- приликом извођења бројалице уважава музичко-изражајне елементе: музички метар, наглашени и ненаглашени дио, темпо, ноте различитог трајања – цијела нота, половина ноте, четвртина ноте, осмина ноте и паузе.

Кључни појмови/садржаји: линијски систем, виолински кључ

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, наставни прилог 4

Звучни запис:

CD1 (2) J. Мартиновић-Богојевић, *Чаролија музике*;

CD1 (1) M. Матановић, *Ноћни сџан*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Физичко васпитање; Познавање друштва

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Линијски систем, уочавање линија и празнина
3. Виолински кључ
4. На нотном примјеру *Зајонејка* понављају научено
5. Слушају вокално-инструментално извођење пјесме *Ноћни сџан*
6. Вредновање

Активности

Ученици:

1. Разговарају о томе гдје ко станује (људи, животиње, рибе, птице...). Посматрају цртеж – два електрична стуба повезана с пет жица, на којима су птице. Сазнају колико је опасно дирати жице електричних водова, те да само птице могу стајати на њима (јер

њихове малене ноге не могу направити струјни круг). Затим наставник/наставница обрише нацртане електричне стубове и остави само жице, а птице претвори у ноте – ученици их именују по трајању.

2. Посматрају нотни примјер пјесме *Чаролија музике* (уџбеник, стр. 20). Именују нотне вриједности. Одговарају на питања: У којој је врсти такта написан приказани дио пјесме? Које су ноте записане на линијама, а које у празнинама (између линија)? Уочавају линије и празнине линијског система и да се оне на почетку спајају усправном цртом – спојницом. Броје линије и празнине одоздо нагоре (уџбеник, стр. 20).
3. Уочавају да се на почетку линијског система налази музички знак – виолински кључ. Уочавају да се виолински кључ биљежи почев од друге линије линијског система; сазнају да он именује ноте у линијском систему. Уписују виолински кључ у нотне свеске, пратећи поступак из уџбеника (стр. 21).
4. На примјеру пјесме *Зајонејка* (уџбеник, стр. 21), уочавају тактице и такт. Одговарају на питања: У ком је такту записана композиција? Гдје су записане ноте? Шта се записује на почетку линијског система? Именују ноте по трајању, тактирају.
5. Слушају вокално-инструментално извођење пјесме *Ноћни сјан*.
6. Повезују научене појмове с одговарајућим ознакама и довршавају вјежбу у двочетвртинском такту (наставни прилог 4).

Сценарио 8

Паузе

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да препозна, именује и примјењује ноћна трајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- изведе говорне и пјеване бројалице;
- приликом извођења бројалице уважава музичко-изражајне елементе: ноте различитог трајања – четвртина ноте;
- изведе говорне и пјеване бројалице.

Кључни појмови/садржаји: паузе, *Сџиже нам ѓрољеће*

Наставна средства: уџбеник, плакат, нотне свеске, CD

Звучни запис: CD1 (7) *Сџиже нам ѓрољеће*, народна пјесма из Аустрије

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Математика

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Уочавање писаног знака за паузу
3. Записивање пауза
4. Учење пјесме *Сџиже нам ѓрољеће* по нотом тексту
5. Дидактичка игра *Сџој*

Активности

Ученици:

1. Присјећају се наученог о нотним трајањима (четвртина, половина, колико има четвртина у половини ноте, колико у цијелој ноти има половина, а колико четвртина?).
2. Пажљиво посматрају и описују илустрацију у уџбенику (стр. 22). Одговарају на питања: Што Звонко чује? Како су кораци представљени у примјеру који слиједи?

Користећи се примјером, на корак чизме гласно изговорају ТА, а на корак папуче заћуте. Корачају у мјесту тако да се један корак чује, а други не. Закључују да су кораца – онај који се чује и онај који се не чује – исте дужине.

Посматрају илустрацију корака, дједа који корача уз помоћ штапа. Ударањем дланом о длан ритмички прате дједове кораке, а ширењем руку дједов штап.

Сазнају да се у музици привремени прекид тонског трајања обиљежава паузама.

3. Посматрају и анализирају илустрацију (уџбеник, стр. 23). Разумију да и паузе имају вријеме трајања; упоређују их с нотним трајањима (четвртина ноте одговара четвртини паузе, половина ноте одговара половини паузе итд.), записују паузу као музички знак.

Записују паузе у нотну свеску – цијелу, половину, четвртину и осмину паузе.

4. Уче пјесму *С̄ӣӣже нам̄ њрољеће* (уџбеник, стр. 23) по нотном тексту, слиједећи утврђени методски поступак. Читају текст пјесме. Уочавају у пјесми паузе и наводе њихово трајање.

Ритмички прате пјесму – четвртине нота изговарају на ТА, а на паузе шире руке.

Пјевају водећи рачуна о прекиду тонског трајања.

5. Дидактичка игра *С̄ӣо̄й*: крећу се слободно уз музику; кад музика престане, остају у положају у којем су се затекли.

ТЕСТ 1

Научили смо

.....

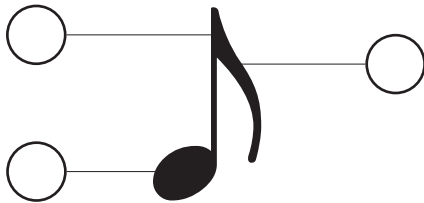
1. Допуни:

- а) Мелодија се записује у .....
- б) Линијски систем се састоји од пет ..... и ..... празнина.
- в) На почетку линијског система пише се ..... кључ и ознака за врсту такта.
- г) Знак којим се обиљежава трајање и висина тона назива се .....
- д) Осим нота, користе се и знаци, који такође имају трајање, али се за вријеме њиховог извођење нити пјева нити свира. Ти знаци се зову .....

2. Запиши:

- а) Четвртина ноте и четвртина паузе: .....
- б) Половина ноте и половина паузе: .....
- в) Осмина ноте и осмина паузе: .....

3. Обиљежи бројем 1 нотну главу, бројем 2 нотни врат, а бројем 3 барјачић.

4. Одговори на питања:

- Што је такт? .....
- Чиме се тактови раздвајају? .....
- Којим се знаком обиљежава крај вјежбе? .....
- Гдје се обиљежавају врсте такта? .....

5. Запиши ритмичку вјежбу у 3/4 такту, од два такта.

.....

6. Наша државна химна је .....

II. ТОНОВИ СЕ РАЗЛИКУЈУ ПО ВИСИНИ

Сценарио 9

Металофон

Образовно-васпитни исход 5

На крају учења ученик/ученица ће моћи да аналићички слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- слушајући музичке примјере, препозна, именује и упореди звукове инструмената.

Образовно-васпитни исход 3

На крају учења ученик/ученица ће моћи да свира на инћируменћима Орфовој инћируменћаријума, на блок-флаући или једносћавном мелодијском инћируменћу.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свираћем на мелодијским инструменћима Орфовог инструментариијума (металофон, ксилофон, звончићи или нотатон), усаврши технику свирања.

Кључни појмови/садржаји: металофон, *Разіранала ірана јоріована*

Наставна средства: ућбеник, CD-плејер, металофон, ритмички инструменти, наставни прилог 5; интернет (Свирање на металофону: <https://www.youtube.com/watch?v=kH45XvIc6zQ>)

Звучни запис: CD1 труба (18), клавир (19), хармоника (21), гитара (21), виолина (22)

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност

Главни кораћи

1. Уводни дио
2. Звучно и визуелно препознавање инструмената
3. Упознавање с металофоном
4. Свирају ма металофону пјесму

Активности

Ученици:

1. Разговарају о омиљеним дјечјим инструментима, набрајају инструменте које знају. Посматрају и именују дјечје инструменте (линк – музички инструменти за дјецу). Имитирају звуке ритмичких инструмената.
2. Слушају звучне записе, препознају звукове (боју) инструмената (труба, клавир, хармоника гитара, виолина), повезују их са сликом инструмента у уџбенику (стр. 26).
3. Гледају и слушају *Свирање на металофону* (линк: <https://www.youtube.com/watch?v=kH45XvIc6zQ>). Описују металофон. Одговарају на питања: Од чега је направљен? Колико има плочица? Да ли су све плочице исте дужине? За што служи дрвена палица?
Уочавају однос између величине плочице и висине тона који она производи (већа плочица даје нижи, а мања виши тон). Закључују да су двије плочице исте боје, највећа и најмања, али да свака плочица на металофону даје други тон. Разумију да је металофон мелодијски инструмент, јер се на њему може свирати мелодија.
4. Прегледају: https://www.youtube.com/watch?v=oJRjIK_prXs; пјевају по слуху пјесму *Разиранала ирана јорјована* + караоке.
Пратећи упутства на линку: <https://www.youtube.com/watch?v=kH45XvIc6zQ>, свирају на металофону пјесму (наставни прилог 5). Сви ученици изговарају текст бројалице, затим свирају по датом аранжману.

Сценарио 10

Тон сол, тон до

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да оижа, разумије и уиоиребљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно ијева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху).

Кључни појмови/садржаји: Ц-дур љествица, солмизација, нотна трајања (цијела нота, половина ноте, четвртина ноте)

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, плакат, музички инструменти

Звучни запис:

CD (1) *М. Матановић, *Ноћни сјан*;

CD (8) Пјесма модел: *Сол ми гај*;

CD (9) Пјесма модел: *До, до, шћа је ѿо*;

CD (10) Пјесма модел: *До је доље, сол је оре*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност

Напомена: За овај сценарио су предвиђена 2 часа.

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Учење пјесме модела *Сол ми гај*
3. Записивање тона *сол*

4. Учење пјесме модела *До, до, ш̄ӣа је ѿо*
5. Записивање тона *до*
6. Учење пјесме модела *До је доље, сол је јоре*

Активности

Ученици:

1. Слушају пјесму *Но̄ни с̄ӣан* и анализирају текст пјесме. Одговарају на питања:
Гдје се записују ноте? Од чега се састоји линијски систем? Шта се налази на почетку линијског система, што он одређује?
Посматрају и уочавају гдје су све записане ноте у линијском систему (уџбеник, стр. 27). Закључују да се линијски систем може проширити помоћним линијама.
Читају предлоге на које скреће пажњу славуј Пино и закључују да се узимање ваздуха обиљежава зарезом изнад нотног текста *Ко је знао* и *До и сол су момци снажни*.
Ритмички прате нотни текст откуцавајући четвртине нота, при чему на обиљеженом дијелу (зарезом) узимају ваздух.
2. Уче пјесму модел *Сол ми гај* (методом обраде по слуху). Слушају интонирање тона *сол*, који изводи наставник/наставница. Слушају звучни запис пјесме модела *Сол ми гај*.
3. Посматрају тон којом почиње пјесма модел *Сол ми гај* (уџбеник, стр. 28): одређују на којем се мјесту у линијском систему налази, уочавају боју којом је означен; препознају плочицу која означава тон *сол* на металофону.
Записују тон *сол* у нотну свеску нотама различитог трајања (цијела, половина, четвртина и осмина).
4. Уче пјесму модел *До, до, ш̄ӣа је ѿо* (методом обраде по слуху). Слушају звучни запис пјесме модела *До, до, ш̄ӣа је ѿо*.
Посматрају (уџбеник, стр. 29) и описују тон који је обојен зеленом бојом: гдје се налази, по чему се разликује од тона *сол*. Уочавају да се плочице на металофону разликују по дужини. Закључују да је плочица *до* дужа од плочице за тон *сол*.
5. Записују тон *до* у нотну свеску користећи притом ноте различитог трајања.
6. Слиједе Пинова упутства (уџбеник, стр. 29). Свирају на металофону мелодију пјесме *До је доље, сол је јоре*, пјевају је користећи имена тонова *до* и *сол*. Ритмички, солмизацијом пјевају пјесму.

Сценарио 11

Тон ми

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да оијажа, разумије и уиоиребљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху).

Кључни појмови/садржаји: Ц-дур љествица, солмизација, нотно трајање (цијела нота, половина ноте, четвртина ноте)

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, плакат, музички инструменти, наставни прилог 6

Звучни запис:

CD (11) Пјесма модел: *Ми идемо преко поља*;

CD (12) Џ. Пирпонт, *Звончићи*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Физичко васпитање

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Учење пјесме модела *Ми идемо преко поља* (методом обраде по слуху)
3. Усвајање и записивање тона *ми*
4. Мелодијска обрада пјесме *Звончићи*
5. Препознавање научених тонова *до-ми-сол*
6. Свирање удараљкама уз пјевање пјесме

Активности

Ученици:

1. Слушају тонове *сол* и *до* у извођењу наставника/наставнице. Одговарају на питање: Гдје се тонови *сол* и *до* записују у линијском систему? Демонстрирају свирање тонова *сол* и *до* на металофону. Пјевају моделе пјесама за *сол* и *до*.
2. Уче пјесму модел *Ми идемо њреко њоља* (методом рада по слуху).
Слушају интонирање тона *ми* на синтисајзеру у извођењу наставника/наставнице. Пјевају пјесму *Ми идемо њреко њоља* уз пратњу наставника/наставнице. Слушају звучни запис пјесме *Ми идемо њреко њоља*.
3. Посматрају ноту којом почиње пјесма модел *Ми идемо њреко њоља* (уџбеник, стр. 30).
Описују гдје се налази тон *ми* у линијском систему, којом је бојом означен. Уочавају плочицу за тон *ми* на металофону. Записују тон *ми* у нотну свеску користећи ноте различитог трајања (цијела, половина, четвртина и осмина).
4. Слушају како наставник или наставница ритмички откуцава звончићима (из дјечијег инструментаријума) почетак пјесме *Звончићи* (уџбеник, стр. 30). Препознају ритам планетарно познате божићне и новогодишње пјесме *Јинїле беллс (Звончићи)* и пјевају.
5. Пажљиво слушају тонове које наставник/наставница свира. Кад чују тон *до*, чучну, на тон *ми* устану, а на тон *сол* подигну руке у стојећем положају.
6. Ученици свирају у групама, по датом аранжману (наставни прилог 6: штапићи, добош, триангл) и пјевају.

Сценарио 12

Тон *ре*

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да оијажа, разумије и уиоиребљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно ијева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху).

Кључни појмови/садржаји: Ц-дур љествица, солмизација, нотно трајање (цијела нота, половина ноте, четвртина ноте)

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, плакат, музички инструменти, картице за тонове у различитим бојама

Звучни запис:

CD (13) М. Васиљевић, *Редом иду сви ђаци*;

CD (14) *Поскакуша*, народна пјесма из БиХ

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва

Напомена: Ученицима подијелити картице у бојама које представљају тонове: зелена за тон *до*, црвена за тон *сол*, жута за тон *ми*.

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Обрада пјесме по слуху

3. Поставка тонске висине *ре*
4. Упознавање с графичким приказом мелодије пјесме
5. Пјевање и свирање научених тонова
6. Мелодијска обрада пјесме

Активности

Ученици:

1. Препознају тон (*до, сол* или *ми*) који је одсвирао наставник/наставница и подижу картицу у боји коју повезују с том тонском висином. Рад се одвија слушно и визуелно (игра тон – боја).
2. Слушају пјесму *Редом иду сви ђаци* у извођењу наставника или наставнице, разговарају о тексту пјесме, одговарају на питања: Гдје ученици стичу корисна знања? Како одлазе у школу?
3. Посматрају нотни запис пјесме *Редом иду сви ђаци* (уџбеник, стр. 31). Прате симболе у графичком приказу мелодије, повезују плаву боју с тоном *ре*. Повезују почетну тонску висину пјесме с тонским именом *ре* и наводе гдје се записује у линијском систему. Боју из графичког приказа повезују с бојом плочице на металофону.
4. Записују тон *ре* у нотну свеску користећи ноте различитог трајања (цијела, половина, четвртина и осмина).
5. Научене тонове пјевају и свирају редосљедом којим су истакнути у уџбенику (*до-ре-ми-сол*), (*ре-ми-сол-до*).

Набрајају називе пјесама модела за тонове које су научили; слушају примјере у извођењу наставника и уочавају почетне слоге пјесама.

ДО – ДО, ДО, шџа је џо?

РЕ – РЕгом иду

МИ – МИ идемо

СОЛ – СОЛ ми гај

6. Мелодијска обрада пјесме *Поскакуша* по утврђеном методском поступку. Кад савладају пјесму, самостално креирају и изводе покрете на дату музику.

Сценарио 13

Тон фа

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да оижа, разумије и уиоиребљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно ијева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху).

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, музички инструменти; наставни прилог 7

Звучни запис:

CD (15) Живковић, Петровић, пјесма модел: *Фабрика бомбона и чоколаде*;

CD (12) Чабаркапа, *Фарба Мићо враћа*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Физичко васпитање

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Слушају извођење пјесме модела *Фабрика бомбона и чоколаде*, разговор о тексту
3. Учење пјесме по слуху
4. Усвајање и записивање тона *фа*
5. Препознавање тонова солмизацијом – пјесма *Фарба Мићо враћа*
6. Мелодијска обрада пјесме *Фарба Мићо враћа*
7. Свирање

Активности

Ученици:

1. Слушају обрађиване тонове у извођењу наставника/наставнице. Одговарају на питања: Гдје се у линијском систему записују тонови *сол*, *до*, *ре* и *ми*?
Демонстрирају свирање тонова на металофону. Пјевају моделе научених пјесама.
2. Слушају интонирање тона *фа* на инструменту и пјевају пјесму *Фабрика бомбона и чоколаде*, уз пратњу наставника или наставнице. Слушају звучни запис пјесме модела *Фабрика бомбона и чоколаде*. Објашњавају појам фабрике, као мјеста гдје се нешто производи.
3. Уче пјесму по слуху.
4. Одређују мјесто у линијском систему на којем је уписана нота за тон *фа*, којом почиње пјесма модел *Фабрика бомбона и чоколаде* (уџбеник, стр. 32). Усвајају висину тона на основу пјесме модела. Препознају плочицу за тон *фа* на металофону. Записују ноту *фа* у нотну свеску користећи ноте различитог трајања (цијела, половина, четвртина и осмина).
5. У пјесми *Фарба Мићо враӣа* (уџбеник, стр. 32), одређују у ком је такту записана композиција, тактирају, читају ноте солмизацијом.
6. Мелодијска обрада пјесме *Фарба Мићо враӣа* по утврђеном методском поступку.
7. Свирају по датом аранжману пјесму *Фабрика бомбона и чоколаде* (наставни прилог 7).

Сценарио 14

Тон ла

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да оижа, разумије и уиоиребљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно ијева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху).

Кључни појмови/садржаји: тон ла

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, музички инструменти

Звучни запис: CD (17) *Лазара мајка учила*, народна пјесма из Србије

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва

Напомена: Ученицима подијелити картице у бојама у којима су представљени тонови:

до – зеленом, *ре* – плавом, *ми* – жутом, *фа* – наранџастом, *сол* – црвеном.

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Слушају извођење пјесме модела *Лазара мајка учила* (методом рада по слуху)
3. Разговарају о тексту пјесме
4. Уче пјесму по слуху

5. Усвајање и записивање тона *ла*
6. Препознавање тонова солмизацијом – пјесма *Лазара мајка учила*

Активности

Ученици:

1. Пажљиво слушају тонове које наставник или наставница свира на инструменту (*до, ре, ми, фа, сол*), препознају тон који су учили и подижу картицу одговарајуће боје.
2. Слушају интонирање тона *ла* на инструменту у извођењу наставника/наставнице. Слушају звучни запис пјесме модела *Лазара мајка учила*.
3. Разговарају о тексту пјесме: Што мајка учи Лазара? Због чега стрепи?
4. Уче пјесму по слуху.
5. Посматрају ноту којом почиње пјесма модел *Лазара мајка учила* (уџбеник, стр. 32). Упознају се с мјестом тона *ла* у линијском систему. Записују и усвајају висину тона на основу пјесме модела *Лазара мајка учила*.
Описују гдје се налази нота за тон *ла*, којом бојом је означена. Препознају на металофону плочицу за тон *ла*.
Записују тон *ла* у нотну свеску користећи ноте различитог трајања (цијела, половина, четвртина и осмина).
6. Одређују у ком је такту записана композиција *Лазара мајка учила* (уџбеник, стр. 33), тактирају и читају ноте солмизацијом.
Дијеле се у двије групе: дјевојчице пјевају текст који изговара мајка, а дјечаци опонашају непослушност младог Лазара.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно њева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху).

Образовно-васпитни исход 3

На крају учења ученик/ученица ће моћи да свира на инструментима Орфовой инструментаријума, на блок-флаути или једносјавном мелодијском инструменту.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свирањем на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума (хроматски металофон, ксилофон, звончићи или нотатон), усаврши технику свирања;
- свира на ритмичким инструментима Орфовог инструментаријума;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима у току свирања.

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да оџа, разумије и уџребљава основне џџмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Кључни појмови/садржаји: тон си

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, плакат, музички инструменти

Звучни запис: CD (41) В. Илић, *Синоћ сам њјевао*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Слушају извођење пјесме модела *Синоћ сам њјевао* (методом рада по слуху)

3. Уче пјесму по слуху
4. Усвајање и записивање тона *си*
5. Препознавање тонова солмизацијом – пјесма *Синоћ сам њјевао*

Активности

Ученици:

1. Препознају по слуху тонове које наставник или наставница свира на инструменту (*до, ре, ми, фа, сол*) и записују их у празан линијски систем. Разговарају о томе гдје се који тон налази у линијском систему (у празнини или на линији); читају тонове навише и наниже.
2. Слушају интонирање тона *си* на инструменту, у извођењу наставника/наставнице. Слушају звучни запис пјесме модела *Синоћ сам њјевао*.
3. Уче пјесму по слуху.
4. Упознају се с мјестом писања тона *си* у линијском систему (уџбеник, стр. 34); усвајају висину тона на основу пјесме модела *Синоћ сам њјевао*.

Описују гдје се налази тон *си*, којом бојом је означен. Препознају тон *си* на металофону. Записују тон *си* у нотну свеску користећи ноте различитог трајања (цијела, половина, четвртина и осмина).

5. Одређују у ком је такту записана композиција *Синоћ сам њјевао* (уџбеник, стр. 34); тактирају и читају ноте солмизацијом.

Дијеле се у двије групе и играју игру питања и одговора. У питаљници користе име новог тона, нпр.:

Реци нама брзо њи, њија је више – сол ил' ми?

Реци брзо њи, њија је ниже – до ил' си?

Сценарио 16

Тон $g\text{o}_2$

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху).

Образовно-васпитни исход 3

На крају учења ученик/ученица ће моћи да свира на инструментима Орфовог инструментаријума, на блок-флаути или једнославном мелодијском инструменту.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свирањем на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума (хроматски металофон, ксилофон, звончићи или нотатон), усаврши технику свирања;
- свира на ритмичким инструментима Орфовог инструментаријума;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима у току свирања.

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да оџа, разумије и уџорекљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Кључни појмови/садржаји: тон $g\text{o}_2$, нота $g\text{o}_2$

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, музички инструменти

Звучни запис: CD (45) В. Илић, *Једна ноџа фали с краја*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва

Главни кораци

1. Уводни дио: игра *Поџоди ко сам*
2. Обрада пјесме модела *Једна ноџа фали с краја* (методом рада по слуху)

3. Упознавање с тоном do_2
4. Усвајање и записивање тона do_2
5. Обрада пјесме *Први до, друји до* по нотном тексту

Активности

Ученици:

1. Препознају тонове које су учили. Наставник или наставница на инструменту свира тонове (*до, ре, ми, фа, сол, ла, си*), ученици их записују у нотне свеске. Читају записане тонове навише и наниже.
2. Слушају интонирање тона do_2 на инструменту, у извођењу наставника/наставнице. Слушају звучни запис пјесме модела *Једна ноћа фали с краја*.
3. Уче пјесму по слуху по утврђеном методском поступку.
4. Упознају се с мјестом писања тона do_2 у линијском систему (уџбеник, стр. 35); усвајају висину ноте на основу пјесме *Први до, друји до*.

Описују гдје се налази нота do_2 , којом бојом је означена. Препознају ноту do_2 на металофону. Записују тон do_2 у нотну свеску користећи ноте различитог трајања (цијела, половина, четвртина и осмина).

5. Одређују у ком је такту записана композиција *Први до, друји до* (уџбеник, стр. 35), тактирају и читају ноте солмизацијом. Свирају пјесму на металофону. Кад увјежбају пјесму, слиједи такмичење по редовима.

У нотну свеску записују ноту do_2 и све до сада научене ноте силазно (do^2 , *си, ла, сол, фа, ми, ре, до*). Читају записане тонове силазно и узлазно.

Сценарио 17

Ц-дур љествица

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху).

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да оијажа, разумије и уиоиребљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Кључни појмови/садржаји: љествица, Ц-дур љествица

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, музички инструменти

Звучни запис: А. Власак, *Љесџвица*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Физичко васпитање

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Упознавање с појмом *љесџвица*
3. Упознавање ученика с абecedом (читање тонова абецедe)
4. Обрада пјесме *Љесџвица* (методом рада по слуху)
5. Пјевање Ц-дур љествице солмизацијом и абecedом
6. Музичка игра

Активности

Ученици:

1. Пишу тонове од *do* до *do*₂ у нотним свескама. Испод сваког тона записују његово име солмизацијом. Уочавају да су тонови поређани од најнижег до највишег.
2. Сазнају да се низ од седам тонова и осмог који се понавља зове љествица. Наставник или наставница саопштава да постоји велики број љествица, да је свака од њих добила име по абecedном тону којим почиње.
Закључују да се љествица која почиње тоном Ц назива Ц љествица.
3. Посматрају љествицу у уџбенику (стр. 36). Уочавају да је сваком тону солмизације придружено одговарајуће слово абецедне. Изговарају тонове користећи слова абецедне. Примјећују да солмизација служи за пјевање, за читање тонова. Закључују да први и посљедњи тон почиње истим словом, али да су различите висине.
4. Пјевају пјесму *Љесџвица*, уз пратњу наставника/наставнице (уџбеник, стр. 37).
5. Анализирају нотни текст *Љесџвица*, уочавају да је љествица обиљежена великим словом абецедне и да звучи весело, те да је то Ц-дур љествица. Пјевају солмизацијом и абecedом. Слушају пјесму *До, ре, ми*: <https://www.youtube.com/watch?v=pLm07s8fnzM>.
6. Наставник или наставница издваја осморо дјеце, која излазе испред табле. Свако од њих представља по један тон љествице. Ученици брзо изговарају тонове Ц-дур љествице абecedом или солмизацијом, навише и наниже. Ко погријешу или не каже одмах свој тон, излази из игре. Побједник је онај ко остане посљедњи. Игра се понавља с другом групом ученика.

Сценарио 18

У Милице дуге трепавице

народна пјесма

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да препозна, именује и примјењује нотна трајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 3

На крају учења ученик/ученица ће моћи да свира на инструментима Орфовог инструментаријума, на блок-флаути или једноставном мелодијском инструменту.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свирањем на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума (хроматски металофон, ксилофон, звончићи или нотатон), усаврши технику свирања;
- свира на ритмичким инструментима Орфовог инструментаријума;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима у току свирања.

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да ојача, разумије и употребљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свира пјесме на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума користећи нотни запис;
- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Васпитни исход: Развија пажњу и самопоуздање, осјећај за склад звука и покрета.

Кључни појмови/садржаји: линијски систем, виолински кључ; ноте по висини: ц1-ц2; ноте по трајању: четвртина, осмина; такт, тактирање; *У Милице дуге трепавице*

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, наставни прилог 8

Звучни запис: линк https://www.youtube.com/watch?v=MDT_xlCesxM

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Математика

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Разговор о нотном тексту: препознавање врсте такта, нотних вриједности, тонских имена, тонских висина, темпа
3. Извођење ритмичке линије *џарлашом*, уз тактирање
4. Извођење ритмичке линије слоговима текста пјесме, уз тактирање
5. Интонирање тонских висина од којих је састављена мелодија пјесме
6. Пјевање пјесме солмизацијом
7. Пјевање пјесме с текстом
8. Свирање пјесме на металофону

Активности

Ученици:

1. Набрајају народне пјесме које су научили у трећем разреду и разговарају о значењу појма *народна*. Објашњавају шта спада у народно стваралаштво. Присјећају се народних инструмената о којима су учили у претходним разредима.
2. Изражајно читају и анализирају пјесму *У Милице гује џрејавице* (уџбеник, стр. 38). Одређују у ком је такту записана композиција, препознају тонове у пјесми, одређују нотне вриједности, темпо.
3. Прате наставниково/наставничино тактирање на неутралан слог и понављају. Уз изговарање текста, изводе ритмичку линију пјесме парлато. Увјежбавају тактирање на два уз обавезно гласно бројање.
4. Изводе ритмичку линију користећи слоге текста пјесме.
5. Повезују тонске висине које чине мелодију пјесме с тонским именима *до, ре, ми*.
6. Пјевају пјесму солмизацијом.
7. Пјевају пјесму с текстом.
8. Свирају пјесму на металофону (прилог 8).

Слушају пјесму *У Милице гује џрејавице*:

https://www.youtube.com/watch?v=MDT_xlCesxM.

ТЕСТ 2

Научили смо

.....

Музички квиз: „Научили смо ноте“

Формирају се четири групе, које добијају називе по прва четири тона солмизације (*го, ре, ми, фа*). Свака група бира свог представника. Његов је задатак да одговара на постављена питања оглашавајући се ритмичким инструментом који је групи додијељен. Нпр., група ДО добија дрвени бубањ, група РЕ звечку, група МИ добош, група ФА кастањете.

КВИЗ се састоји из три дијела:

1. Питања и одговори

Наставник/наставница чита питање или га пројектује помоћу графоскопа. Свако питање носи по један поен. Група која се прва огласи добија један поен ако одговори тачно. Ако одговор није тачан, право на одговор добија сљедећа група и бодовање се обавља по истом принципу.

Питања

- а) Гдје уписујемо ноте?
- б) Како именујемо ноте?
- в) За што служи абецеда?
- г) За што служи солмизација?
- д) Шта је љествица?
- ђ) Од којег тона се нотни вратови пишу с лијеве стране нотне главе, надоље?

2. Научио/научила сам ноте

Свака група добија по лист на којем се налази осам линијских система с виолинским кључем на почетку; поред сваког линијског система дата је линија за назив пјесме модела.

Слушају пјесме моделе, које пушта наставник/наставница.

Задатак: Пажљиво слушајте пјесму, коју сте пјевали док сте учили тонове и запишите њен назив. Запишите, на одговарајућим мјестима, тонове које сте научили.

Кад све групе заврше задатак, представници група доносе листе и заједнички их бодују; сваки тачан одговор носи по један бод.

III. СЛУШАМО И ПЈЕВАМО

Сценарио 19

Гласно и тихо извођење

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да препозна, именује и примјењује ношна трајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме користећи нотни запис;
- свира на ритмичким инструментима.

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да ошата, разумије и употребљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свира пјесме на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума користећи нотни запис;
- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Васпитни исход: Ученици развијају емоционалне вјештине препознавања и именовања осјећања.

Кључни појмови/садржаји: линијски систем, виолински кључ; ноте по висини: ц1-ц2; ноте по трајању: четвртина, осмина; такт, тактирање; *Ћавај, Никола мали; Трамвај, аушо, воз*

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD

Звучни запис:

CD (18) *Сїавај, Никола мали*, француска пјесма;

CD (19) М. Цукеровна, *Трамвај, ауџо, воз*;

CD (21) С. Христић, *Охридска лејенда*, балет *Игра њрлица*; Р. Шуман, *Усїаванка*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Математика

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Обнављање појмова *їласно – џихо*
3. Обрада пјесама *Сїавај, Никола мали* и *Трамвај, ауџо, воз*
4. Практична примјена гласног и тихог пјевања
5. Слушање музике: Р. Шуман, *Усїаванка*; С. Христић, *Игра њрлица*

Активности**Ученици:**

1. Разговарају о томе што је то звук. Ономатопејом, уз помоћ тијела или на друге начине производе различите звукове. Слушају звукове који их окружују. Наводе који су тихи, а који гласни звукови и по чему се разликују. Одговарају на питања: Што је звук, а што тон?
2. Посматрају илустрације (уџбеник, стр. 41). Издвајају илустрације које представљају гласан и оне које представљају тих звук. Именују инструменте који производе гласније и оне који производе тише звукове.
3. Уче пјесме *Сїавај, Никола мали* и *Трамвај, ауџо, воз* (уџбеник, стр. 42). Пјевају солмизацијом по нотном тексту, по уобичајеном методском поступку, а затим додају текст и пјевају уз наставникову/наставничину пратњу.
4. Упоређују начин извођења ове двије композиције. Закључују да се разликују по јачини, по брзини, да се јачина извођења музике зове *динамика*, а брзина извођења музике *џемїо*.
5. Слушају звучни запис Шуманове *Усїаванке* са задатком да објасне шта би радили уз ту пјесму. Каква је мелодија (успављујућа, мирна, њежна...)? Објашњавају да су успаванке пјесме које најчешће пјева мајка или баке да би успавала новорођенче. Зато се пјевају тихо и њежно.

Слушају звучни запис *Иџра ѝрлица* са задатком да обратe пажњу на динамику и темпо. Закључују да се композиције разликују по јачини, по брзини. Описују доживљај који имају слушајући композиције.

Слушају и гледају видео-линк на Јутјубу: Стеван Христић, *Коло ѝрлица* из балета *Охридска лејенда*.

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да препозна, именује и примјењује ноћна шрајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме користећи нотни запис;
- свира на мелодијским инструментима.

Образовно-васпитни исход 5

На крају учења ученик/ученица ће моћи да аналишички слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- слушајући музичко дјело, уочи и препозна музичко-изражајне елементе;
- слушајући музичке примјере, уочи мотив и музичку реченицу.

Кључни појмови/садржаји: музички примјери за мотив и реченицу; М. Петровић, *Есионска пјесма*, музички запис; Лудвиг ван Бетовен, одломак из *V симфоније, 1. сџав*

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, графоскоп и графофолије

Звучни запис:

CD Лудвиг ван Бетовен, *V симфонија 1. сџав* (одломак);

CD (22) М. Петровић, *Есионска пјесма*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Ликовна култура

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Уочавање мотива у природи и у примјерима ликовне умјетности

3. Уочавање мотива у музици на примјеру *Есџонске њјесме*
4. Слушање музике, Бетовен, *V симфонија 1. сџав*
5. Визуелни диктат

Активности

Ученици:

1. Посматрају илустрације из природе (уџбеник, стр. 43). Упоредјују лист биљке са цијелом крошњом. Закључују да је лист најмањи дио крошње који се може издвојити као цјелина. Уочавају да се цјелине састоје од дјелова.
2. Посматрају цртеж украсне траке на којој се иста фигура понавља неколико пута. Проналазе мотив која се налази на украсној траци.
3. Слушају звучни запис *Есџонске њјесме*.
У нотном примјеру (*Есџонска њјесма*, уџбеник, стр. 43), проналазе низ тонова подвучених хоризонталним линијама – препознају да је то мотив.
Пјевају солмизацијом мотив; свирају на металофону.
4. Слушају звучни запис Бетовенове *V симфоније* са задатком да препознају мотив.
5. Посматрају мотиве приказане у уџбенику (стр. 44), пјевају солмизацијом.
Препознају мотив. Повезују визуелну слику (нотни запис) са звучном сликом мотива који изводи наставник/наставница пјевањем или свирањем.

Напомена: Док слушају звучни запис Бетовенове *V симфоније 1. сџав*, уочавају један од најпознатијих мотива у музици и сазнају да је ријеч о јединственом примјеру у музичкој литератури – готово цијели став заснива се на једном мотиву, који се састоји од четири тона. Објашњавање треба комбиновати с емитовањем примјера, а ријеч *мотив* и име композитора записати на табли. Ученицима ће бити занимљива прича о настанку Симфоније и Бетовеновим ријечима о чувеном мотиву: *Тако судбина куца на враџа*. Треба им објаснити да је симфонија инструментално дјело које изводи оркестар. Понекад се у симфонији може појавити и хор – као примјер навести Бетовенову *IX симфонију – Огу радосџи*.

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да препозна, именује и примјењује ношна трајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме користећи нотни запис;
- свира на мелодијским инструментима.

Образовно-васпитни исход 5

На крају учења ученик/ученица ће моћи да аналистички слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- слушајући музичко дјело, уочи и препозна музичко-изражајне елементе;
- слушајући музичке примјере, уочи мотив и музичку реченицу.

Кључни појмови/садржаји: музичка реченица; *Маца њреге*

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD

Звучни запис:

CD (23) З. Шпољар, *Маца њреге*;

CD, К. М. Вебер, *Позив на њлес*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Ликовна култура

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Упознавање с појмом музичка реченица

3. Обрада пјесме *Маца ѿреге*
4. Слушање музике, К. М. Вебер, *Позив на ѿлес*

Активности

Ученици:

1. Слушају одломак из *5. симфоније* Л. В. Бетовена. Препознају мотив у композицији, понављају шта је мотив.
2. Пажљиво посматрају нотни запис (уџбеник, стр. 45). Читају ноте абecedом и солмизацијом. Уочавају мотиве којима је записана мелодија.

Закључују да и у музици постоје реченице, да се састоје од мотива; запажају на основу нотног записа о каквој је реченици ријеч. Закључују да музичка реченица има свој почетак и крај и да представља заокружену цјелину. Сазнају да реченице у музици, баш као и у говору, могу бити дуже и краће, да се мала реченица састоји од четири такта, а велика од осам тактова.
3. Уче по нотном тексту пјесму *Маца ѿреге* (уџбеник, стр. 46), по утврђеном методском поступку. Читају пјесму солмизацијом и куцају ритмичка трајања, уочавају велику музичку реченицу.
4. Слушају звучни примјер *Позив на ѿлес* са задатком да препознају музичку реченицу.

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да препозна, именује и примјењује ноћна шрајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме користећи нотни запис;
- свира на ритмичким инструментима.

Образовно-васпитни исход 3

На крају учења ученик/ученица ће моћи да свира на инструментима Орфовог инструментаријума, на блок-флаути или једнославном мелодијском инструменту.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свирањем на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума (хроматски металофон, ксилофон, звончићи или нотатон), усаврши технику свирања;
- свира на ритмичким инструментима Орфовог инструментаријума;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима у току свирања.

Васпитни исход: Развијање емоционалне вјештине препознавања и именовања осјећања.

Кључни појмови/садржаји: Пјесме с вокалним или вокално-инструменталним аранжманима (за два гласа, односно за један глас или два гласа и инструменталну пратњу); вокално-инструментални аранжмани; *Први снјеџ*

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, инструменти Орфовог инструментаријума

Звучни запис: CD (18) *Први снјеџ*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Анализа нотног текста пјесме *Први снијеј*
3. Пјевање пјесме солмизацијом
4. Пјевање/свирање двогласа

Активности

Ученици:

1. Разговарају о томе шта раде у дугим зимским вечерима. Затим се дијеле у групе за игру пантомиме – појам *зима*. Представници група извуку по један папирџ на којем је записан појам/појмови (највише три појма). Њихов је задатак да опонашају дати појам/појмове, а остали чланови групе треба да погоде о којем појму је ријеч.
2. Посматрају нотни текст пјесме *Први снијеј* (уџбеник, стр. 48). Препознају музичке ознаке (линијски систем, виолински кључ, тактове, ноте, ознаке за јачину извођења композиције). Уочавају да су прва два линијска система спојена линијом. Наставник или наставница објашњава да су то спојнице, те да прва два линијска система истовремено пјевају два гласа или свирају два инструмента. Такво извођење зове се двогласно пјевање или двогласно свирање.
3. Пјевају пјесму солмизацијом и тактирају.
4. Пјевају први глас пјесме *Први снијеј*.

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да препозна, именује и примјењује нотна трајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- разликује тонске висине;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме користећи нотни запис;
- свира на ритмичким инструментима.

Образовно-васпитни исход 5

На крају учења ученик/ученица ће моћи да аналишички слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- слушајући музичко дјело, уочи и препозна музичко-изражајне елементе;
- слушајући музичке примјере, уочи мотив и музичку реченицу.

Кључни појмови/садржаји: репетиција, прима волта, секунда волта

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, графоскоп, графофолије, наставни листићи, наставни прилог 2,

https://www.youtube.com/watch?v=U_vZzP9Kwps

Звучни запис:

CD Л. ван Бетовен, V симфонија 1. став (одломак);

CD (24) Тартаља, Калински, Пашић;

CD (25) А. Хачатурјан, Ира сабљама из балета Гајана

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Физичко васпитање

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Упознавање с појмом *репетиција*
3. Обрада пјесме *Паџак* по нотном тексту
4. Уочавање репетиције, *прима волџа* и *секонда волџа* у пјесми *Паџак*
5. Музичка игра
6. Слушање музике – А. Хачатурјан, *Игра сабљама*

Активности

Ученици:

1. Слушају одломак из Бетовенове *5. симфоније*, препознају мотив у композицији. Понављају шта је музички мотив и музичка реченица.
2. Читају ноте солмизацијом (уџбеник, стр. 49), уочавају музичке реченице које се понављају. Упознају ознаке за понављање (репетиција, *прима* и *секонда волџа*).
3. Уочавају научене ознаке: репетицију, *прима волџу* и *секонда волџу*. Пјевају пјесму с текстом.
4. Уче пјесму *Паџак* по нотном тексту (уџбеник, стр. 50), по утврђеном методском поступку.
5. Музичка игра *Иде, иде џаџак*

Бројалицом се бира „патак“; ученик или ученица „патак“ сједи, а остала дјеца формирају круг око њега држећи се за руке.

Ученици пјевају: *Иде, иде џаџак на далеки џуџ
реџић му је краџак, кљун је њејов жуџ.
Као војник сџуџа,*

„Патак“ одговара: *„Тра-џа, ра-џа, џа“*, (корацима одржава ритам)

Ученици настављају: *Иде да се куџа,*

„Патак“: *„Ква-ква-ква-ква-ква.“* (правећи гримасу на лицу)

6. Слушање музике: слушају пажљиво композицију *Игра сабљама*; препознају дио који се понавља.

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме користећи нотни запис;
- свира на ритмичким инструментима.

Образовно-васпитни исход 5

На крају учења ученик/ученица ће моћи да аналишички слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- слушно препозна и разликује народну, умјетничку и популарну музику, као и филмску музику као жанр популарне;
- слушајући музичко дјело, уочи и препозна музичко-изражајне елементе.

Васпитни задаци: Развијање осјећаја за ритам. Извођење покрета уз правилно држање тијела и повезивање покрета уз одговарајућу музику.

Кључни појмови/садржаји: *Гдје је онај цв'јетак жути*

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD

Звучни запис: CD (26) Г. Б. Перголези: *Гдје је онај цв'јетак жути*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Слушање звучног записа пјесме *Гдје је онај цв'јетак жути*
3. Учење пјесме по слуху

Активности

Ученици:

1. Разговарају о годишњим добима; кад почињу, које годишње доба воле и зашто.

Дијеле се у четири групе тако да свака група представља по једно годишње доба. Користећи знање стечено у оквиру предмета Природа и друштво, групе описују годишња доба која представљају. Након тога чланови сваке групе представљају своје годишње доба цртежом и једним карактеристичним елементом (симболом), нпр.: прољеће – цвијет; љето – сунце; јесен – жути лист; зима – Сњешко Бијелић.

Разговор се повезује с текстом пјесме коју ће у наставку часа учити.

2. Слушају звучни запис *Гдје је онај цв'јеџак жуџи*, а затим читају текст и анализирају његов садржај (уџбеник, стр. 51). Наставник/наставница скреће пажњу на апостроф у ријечи *цв'јеџак*, објашњава шта су апострофи и зашто се користе наводећи примјере (*ц`јело, б`јело, св`јеџ*).
3. Уче пјесму по слуху по утврђеном методском поступку. Наставник/наставница пјева и свира, ученици понављају по строфама.

Напомена: Као додатни изазов, а и нешто што може повећати мотивацију и развити креативност дјецe, може им се дати задатак: сами бирају пјесме, а затим у групама, или паровима, одређују покрете за одређене ријечи и дају задатке другим групама.

Сценарио 25

Зимска пјесма

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме користећи нотни запис;
- свира на ритмичким инструментима.

Образовно-васпитни исход 5

На крају учења ученик/ученица ће моћи да аналистички слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- слушно препозна и разликује народну, умјетничку и популарну музику, као и филмску музику као жанр популарне;
- слушајући музичко дјело, уочи и препозна музичко-изражајне елементе.

Васпитни исход: Развијање способности сарадње у групним музичким активностима.

Кључни појмови/садржаји: Зимска пјесма

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD

Звучни запис: CD (45) В. Перичић: Зимска пјесма

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Слушање звучног записа пјесме *Зимска пјесма*
3. Анализа илустрованог рефрена пјесме
4. Учење пјесме по слуху
5. Извођење пјесме

Активности

Ученици:

1. Одговарају на питања: Што све карактерише ово годишње доба (зиму)? Какве се игре зими играју? Каква је зимска идила у граду? Каква је зимска идила на селу? По чему се разликују ова два амбијента? Гдје проводе зимски распуст? Које им радости доноси јануар?
2. Слушају звучни запис *Зимска пјесма*. Воде кратак разговор о првим утисцима. Коментаришу на који начин је пјесма изведена – тихо, изражајно, њежно... Подсјећају се: пјесме се могу изводити различитом јачином. Препознају инструменте који се чују.
3. Анализирају илустрацију садржаја рефрена пјесме (уџбеник, стр. 63). Објашњавају да је рефрен дио пјесме који се понавља и који се по мелодији разликује од строфа.
4. Слиједи учење пјесме по слуху, по утврђеном методском поступку.
5. Ученици изводе пјесму тихо, са циљем да што љепше дочарају зиму.

ТЕСТ 3

Научили смо

.....

Систематизација

1. Поред сваке вриједности упиши одговарајућу ознаку.

Осмина ноте ..... Осмина паузе .....

Четвртина ноте ..... Четвртина паузе .....

Половина ноте ..... Половина паузе .....

2. Колико се највише осмина, а колико четвртина ноте може написати у двочетвртинском такту?

Осмина: ..... Четвртина: .....

3. Именуј тонове солмизацијом и запиши их на одговарајућим цртицама.

4. Знак ||: зове се ..... или .....

Напиши називе сљедећих знакова:

1. [ ] ..... 2. [ ] .....

5. Музику за балет *Лабудово језеро* написао је: .....

6. Напиши:

а) солмизацијом тон који се налази на првој помоћној линији испод линијског система:

.....

б) абецедом тон који се налази на другој линији линијског система: .....

в) солмизацијом тон који се налази у првој празнини линијског система: .....

г) абецедом тон који се налази испод линијског система: .....

IV. СВИРАМО НА ИНСТРУМЕНТИМА

Сценарио 26

Присјетимо се инструмената

Образовно-васпитни исход 4

На крају учења ученик/ученица ће моћи да доживљајно слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- опише утиске које на њега остављају слушана музичка дјела;
- преиспитује свој доживљај слушаног музичког примјера и у разговору с другом/другарицом или с другим ученицима аргументује своје мишљење;
- критички просуђује и покаже толерантност према другачијем доживљају музичког дјела (друга/другарице и осталих ученика);
- покаже интересовање и стекне навику активног слушања вриједних музичких остварења.

Образовно-васпитни исход 5

На крају учења ученик/ученица ће моћи да аналистички слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- слушно препозна и разликује народну, умјетничку и популарну музику, као и филмску музику као жанр популарне;
- слушајући музичко дјело, уочи и препозна музичко-изражајне елементе;
- слушајући музичке примјере, препозна и именује врсте хорова (дјечји, женски, мушки, мјешовити) и објасни њихов састав.

Васпитни исход: Критички просуђује и покаже толерантност према другачијем доживљају музичког дјела.

Кључни појмови/садржаји: музички инструменти

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD, музички инструменти – едукативни видео; наставни прилози 9 и 10

Звучни запис:

- CD (27) Б. Сметана, *Влџава* (флаута);
- CD (28) В. А. Моцарт, *Соната Ц-дур* (клавир);
- CD (26) П. И. Чајковски, *Италијански кайричо* (труба);
- CD (30) Чардаш (виолина), народна пјесма из Мађарске;
- CD (31) *Радмилино коло* (хармоника);
- CD (39) Џ. Гершвин, *Рајсогија у џлавом* (кларинет);
- CD (37) К. Сен-Санс, *Слон* (контрабас);
- CD (32) Ф. Тарега, *Танџо* (гитара)

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва; Физичко васпитање; Ликовна култура

Напомена: За игру пантониме, наставници треба претходно да припреме листице на којима су исписани називи инструмената.

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Препознавање инструмената
3. Слушање звучне боје инструмената
4. Игра
5. Слушање музике, К. Сен-Санс, *Слон*
6. Препознавање композитора

Активности

Ученици:

1. Одговарају на питања: Како може настати музика? Које инструменте познајеш? Који инструмент желиш да научиш да свираш? Зашто ти се тај инструмент допада?
2. Посматрају сликовни пано Музички инструменти (наставни прилог 9). Препознају инструменте које су учили у претходна три разреда: виолина, контрабас, гитара, хармоника, труба, кларинет, флаута, клавир.
3. Пажљиво слушају звучне или видео записе група музичких инструмената које наставник/наставница пушта. Препознају звук (боју) инструмента. Звук који су чули повезују са сликом инструмента. Разговарају о изгледу инструмената и начину на који се добија тон.
4. Играју игру пантомиме. Један од ученика извлачи листицу с називом инструмента и опонаша га. Остали ученици постављају питања и погађају. Пантомимичар одговара са ДА и НЕ. Онај ко погоди о којем је инструменту ријеч извлачи сљедећу листицу и опонаша дати инструмент.
5. Откривају који плес изводи слон, претражују линк:
<https://www.youtube.com/watch?v=Pi0XikoUx7c>.

Композитор је у својој машти замислио слона који плеше (К. Сенс-Санс, *Слон*).

Препознају извођачки састав композиције док наставник/наставница пушта дио композиције. Уочавају да главну мелодију изводи контрабас, а да је клавир пратећи инструмент. Уочавају да контрабас производи продорне и гласне тонове.

Слушају композиције:

- П. И. Чајковски: *Италијански кајричо* (труба)
<https://www.youtube.com/watch?v=Ce5qmAj9XX4>
- Џ. Гершвин: *Рајсогија у њавом*
<https://www.youtube.com/watch?v=eFHdRkeEnpM>
- Б. Сметана: *Влџава* (флаута)
<https://www.youtube.com/watch?v=sXTSdjrk-nQ>

6. Посматрају портрете композитора чија су дјела слушали (наставни прилог 10).

Ритмички инструменти – за спретне руке .....

Образовно-васпитни исход 1

На крају учења ученик/ученица ће моћи да препозна, именује и примјењује ношна шрајања у бројалицама.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- изведе говорне и пјеване бројалице у 2/4 и 3/4 такту;
- изведе бројалице користећи/примјењујући музичко-изражајне елементе: музички метар, наглашени и ненаглашени дио, темпо, ноте различитог трајања – цијела нота, половина ноте, четвртина ноте, осмина ноте и паузе;
- изведе народне и умјетничке пјесме као бројалице.

Образовно-васпитни исход 3

На крају учења ученик/ученица ће моћи да свира на инструментима Орфовог инструментаријума, блок-флаути или једноставном мелодијском инструменту.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свирањем на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума (металофон, звончићи или нотатон) усаврши технику свирања;
- свира на ритмичким инструментима Орфовог инструментаријума;
- изведе вишегласне једноставне аранжмане;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима у току свирања.

Кључни појмови/садржаји: ритмички инструменти

Наставна средства: Орфов инструментаријум, упутства за рад, картончићи са сликама ритмичких инструмената, прилог 11

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва

Напомена: За реализацију часа потребно је унапријед припремити ученике, дати им упутства за рад и потребан материјал. Претходно формирати групе – ученици извлаче листиће с називима инструмената; они који извуку листиће с истим називом чине групу. На сљедећи час свака група ће донијети материјал који је потребан за израду одређеног инструмента.

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Израда инструмената
3. Ритмички прате аранжман *Изјубљено њиле*
4. Свирају на металофону

Активности

1. час

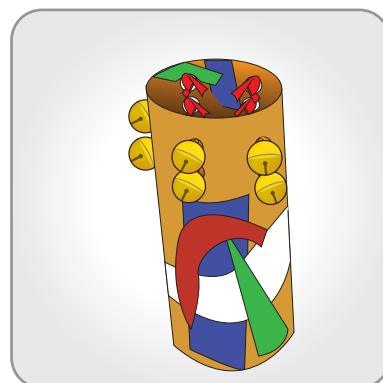
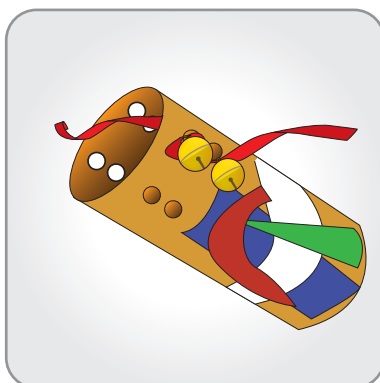
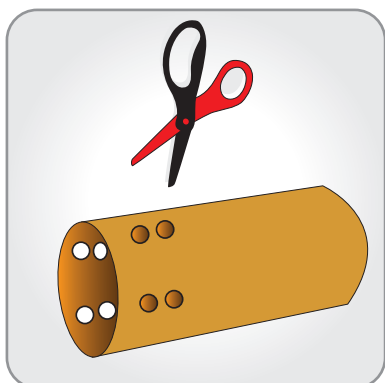
Ученици:

1. Разговарају о начинима на које су до сада стварали ритмичку пратњу: пљескањем, пуцкетањем прстима, лупкањем – ногом о под, оловком о клупу...;
Посматрају инструменте Орфовог инструментаријума који се налазе на столу, препознају и именују ритмичке инструменте. Добијају картончиће са сликом ритмичког инструмента који ће правити.
2. Дијеле се у три групе. Свака група добија задатак и упутства како да направи ритмички инструмент. Читају упутства за рад.

I група: Звончићи

Материјал: туба од папирног убруса, пет украсних трака, 10 звончића, фломастери, колаж папир, маказе.

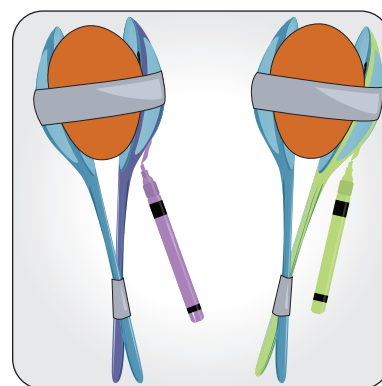
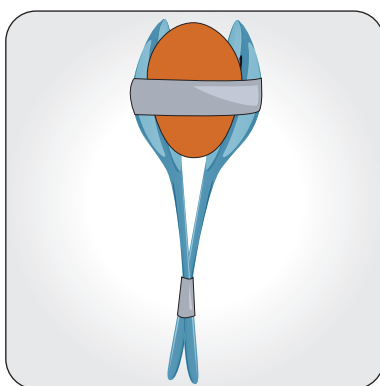
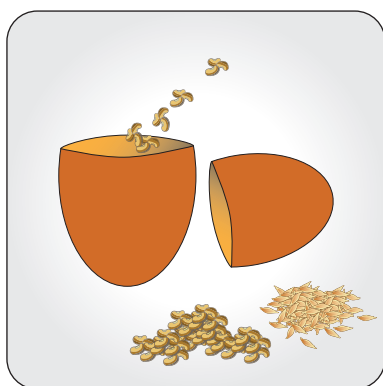
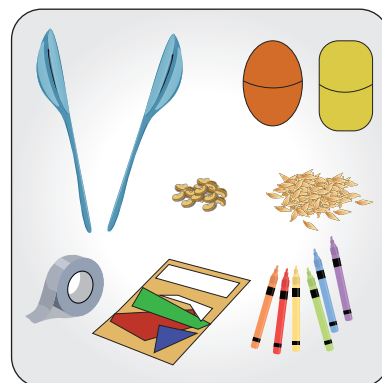
Упутство за израду: На картонској туби, што ближе врху, избушите два низа рупица – нека буду тачно једна испод друге. Кроз рупице провучите украсну траку, нанижите звончиће (по два) и вежите траку. За одличан звук биће вам довољно пет пута по два звончића. Унутрашњост тубе украсите колаж папиром.

II група: Звечке

Материјал: двије пластичне кашике, пластично јаје (може и кутијица од киндер-јаја), пиринач или пасуљ, љепљива трака, колаж папир или фломастери.

Упутство за израду: Сипајте мало пиринча у пластично јаје како би звецкало. Обухватите кашикама јаје и све причврстите траком коју ћете залијепити кружно. Њепљивом траком причврстите и дршке од кашика, у доњем дијелу. Звечке можете украсити фломастерима или облијепити колаж папиром. И то је све – звечке су спремне за луди ритам!

III група: Бубњеви

Материјал: конзерва без оштрих ивица, балон, колаж папир, маказе, гумице, селотејп, штапићи за ражњиће.

Упутство за рад: Исијеците балон тако да остане само његов шири дио, превуците га преко отвора конзерве, затегните и причврстите гумицом. Потом га залијепите селотејпом да не склизне и на крају украсите бубњеве по жељи.

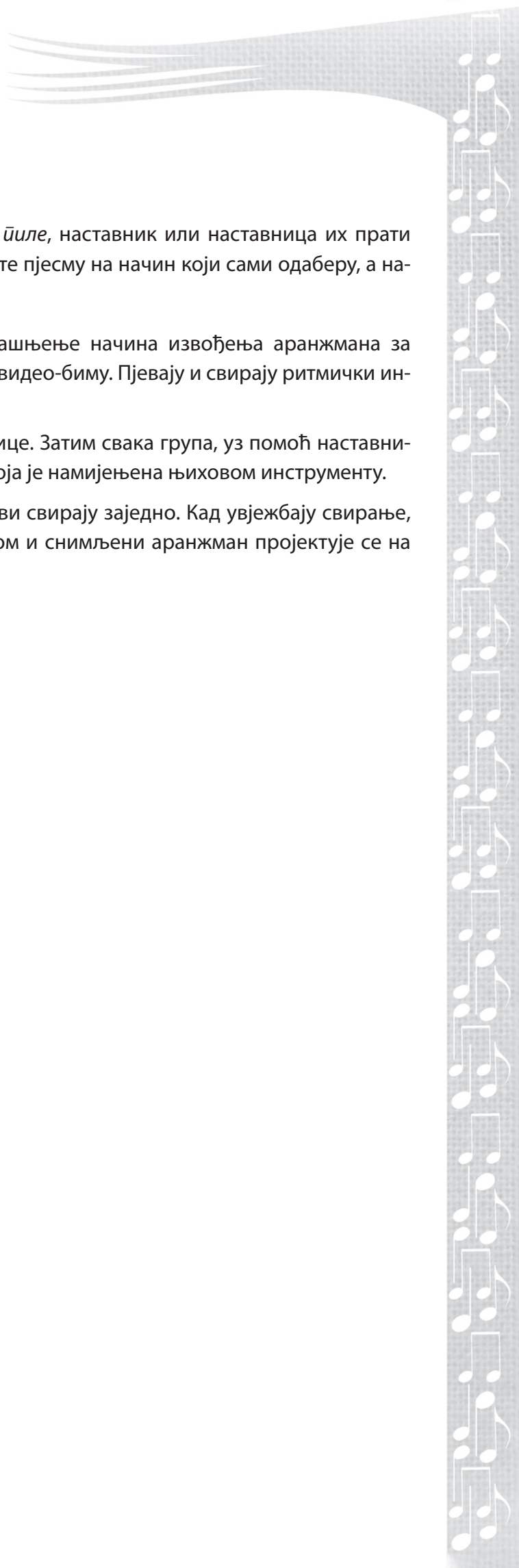
2. час

Ученици:

1. Пјевају раније научену пјесму *Изјубљено њиле*, наставник или наставница их прати на инструменту. Након тога ритмички прате пјесму на начин који сами одаберу, а наставник/наставница снима телефоном.
2. Слушају наставниково/наставничино објашњење начина извођења аранжмана за пјесму *Изјубљено њиле* уз презентацију на видео-биму. Пјевају и свирају ритмички инструмент према аранжману.

Групе заједно свирају све ритмичке дионице. Затим свака група, уз помоћ наставника/наставнице, увјежбава само дионицу која је намијењена њиховом инструменту.

Увјежбавају свирање по групама, потом сви свирају заједно. Кад увјежбају свирање, наставник/наставница их снима телефоном и снимљени аранжман пројектује се на видео-биму.

Свирамо на металофону

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно ијева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху);
- пјева једногласне и двогласне народне и умјетничке пјесме.

Образовно-васпитни исход 3

На крају учења ученик/ученица ће моћи да свира на инструментима Орфовог инструментаријума, блок-флаути или једноставном мелодијском инструменту.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свирањем на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума (хроматски металофон, ксилофон, звончићи или нотатон), усаврши технику свирања;
- свира на ритмичким инструментима Орфовог инструментаријума;
- изведе вишегласне једноставне аранжмане;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима у току свирања.

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да оијажа, разумије и уиошребљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свира пјесме на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума користећи нотни запис;
- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Кључни појмови/садржаји: Ц. Пирпонт, Звончићи

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, металофон

Звучни запис: CD (12) Ц. Пирпонт, Звончићи

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва; Енглески језик

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Учење пјесме по нотном тексту
3. Свирање на металофону
4. Изражавање музичког доживљаја ликовно или покретом

Активности

Ученици:

1. Ученици слушају пјесму *Нова година*, коју су учили у трећем разреду. Препознају извођача и разговарају о тексту и празницима.
2. Анализирају нотни запис (уџбеник, стр. 60): наводе такт у којем је записана композиција, уочавају репетицију, *прима волџу*, *секонда волџу*, мотив.
Уче пјесму *Звончићи* по нотном тексту, по уобичајеном методском поступку, пјевају солмизацијом, а затим додају текст и пјевају уз пратњу наставника/наставнице.
3. Свирају на металофону научену пјесму.
4. Слушајући пјесму *Звончићи*, ученици ликовно или покретом изражавају свој музички доживљај.

V. НАРОДНО МУЗИЧКО БЛАГО

Сценарио 29

Под оном, под оном

народна пјесма из Црне Горе

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно ијева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху);
- пјева једногласне и двогласне народне и умјетничке пјесме.

Образовно-васпитни исход 3

На крају учења ученик/ученица ће моћи да свира на инструментима Орфовој инструментаријума, на блок-флаути или једнославном мелодијском инструменту.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свирањем на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума (хроматски металофон, ксилофон, звончићи или нотатон), усаврши технику свирања;
- свира на ритмичким инструментима Орфовог инструментаријума;
- изведе вишегласне једноставне аранжмане;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима у току свирања.

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да ојажа, разумије и уиошребљава основне појмове музичкој језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свира пјесме на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума користећи нотни запис;
- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Кључни појмови/садржаји: *Под оном, ѿод оном*

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, Орфов инструментаријум (прилог 12)

Звучни запис: CD (46) *Под оном, ѿод оном*, црногорска народна пјесма

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва; Физичко васпитање

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Учење пјесме по нотном тексту
3. Учење корака
4. Подјела у групе
5. Свирање аранжмана на инструментима Орфовог инструментаријума
6. Истраживачки задатак

Активности

Ученици:

1. Описују илустрацију (уџбеник, стр. 65). Одговарају на питања: Чија је ношња приказана на слици? О чему нам говоре народне игре и пјесме? Како је настала народна музика? Због чега је народна музика музичко благо једног народа? Народна пјесма се у Црној Гори појавила у пратњи једног инструмента – којег? Како се зове свирач гусала?
2. Анализирају нотни текст црногорске народне пјесме *Под оном, ѿод оном* (уџбеник, стр. 66): наводе такт у којем је записана композиција, уочавају репетицију, *ѿрима волѿе, секунда волѿе* и мотив. Пјевају пјесму солмизацијом, уз ритмичко куцање.
3. Уче кораке за коло *Под оном, ѿод оном*, усвајају начин извођења.
Играчи су у отвореном колу, држе се за руке укрштене на леђима или се придржавају изнад лакта. Коло се креће у десну страну.
Играчка цјелина састоји се од три такта: један корак десном ногом удесно с укрштањем лијеве испред десне; затим један корак десном ногом удесно с избацивањем лијеве напријед, ниско изнад земље; на крају један корак лијевом ногом улијево напријед, ниско изнад земље. Нога је приликом избацивања савијена у кољену.
4. Дијеле се у три групе, према инструментима на којима свирају.

I група свира на мелодијском инструменту;

II група свира на бубњу прву ритмичку дионицу;

III група са звечкама свира другу ритмичку дионицу.

На договорени знак, сви истовремено почињу да пјевају и свирају своју дионицу.

5. Слушају звучни запис пјесме *Под оном, њод оном*, пјевају и играју.

6. Претражују на интернету која се још кола играју у Црној Гори.

Напомена: Ученици су ову пјесму учили у трећем разреду, а сада је уче по нотном тексту и усвајају кораке за игру који је прате. Мелодијску линију треба да савладају сви ученици, солмизацијом и с текстом, а ритмичку пратњу по групама.

Дјевојачко коло

народна пјесма из Босне и Херцеговине

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме у Ц-дуру (у осталим дурским љествицама и молу по слуху);
- пјева једногласне и двогласне народне и умјетничке пјесме.

Образовно-васпитни исход 3

На крају учења ученик/ученица ће моћи да свира на инструментима Орфовог инструментаријума, на блок-флаути или једноставном мелодијском инструменту.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свирањем на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума (хроматски металофон, ксилофон, звончићи или нотатон), усаврши технику свирања;
- свира на ритмичким инструментима Орфовог инструментаријума;
- изведе вишегласне једноставне аранжмане;
- препозна симболе нотног писма и служи се њима у току свирања.

Образовно-васпитни исход 7

На крају учења ученик/ученица ће моћи да ојача, разумије и уишребљава основне појмове музичког језика.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- свира пјесме на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума користећи нотни запис;
- разликује тонске висине;
- препозна и именује основне појмове музичког језика;
- препозна, именује и демонстрира нотна трајања.

Кључни појмови/садржаји: Дјевојачко коло

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, инструменти Орфовог инструментаријума

Звучни запис: CD (50) Дјевојачко коло, народна пјесма из Босне и Херцеговине

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва; Физичко васпитање

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Учење пјесме по нотном тексту, анализа текста
3. Учење корака
4. Извођење корака уз пјевање и инструменталну пратњу са CD-а

Активности

Ученици:

1. Присјећају се игара које су учили и играју их: *Ој, Врсунџо; Шири, шири, везени њешкири; Поранила Јаџода на воду; Дуње ранке...*
Разговарају о корацима, демонстрирају карактеристичне покрете, такмиче се ко зна више покрета; проширују знања о народној музици кроз кораке у народним играма.
2. Анализирају нотни текст пјесме *Дјевојачко коло* (уџбеник, стр. 69), по уобичајеном методском поступку. Читају ноте солмизацијом, коментаришу њихово трајање, запажају врсту такта, пјевају солмизацијом и уз ритмичку пратњу.
3. Увјежбавају задати корак (један корак десном ногом удесно с привлачењем лијеве ноге десној, и један корак лијевом ногом улијево с привлачењем десне ноге).
4. Праве два реда у низу, дјевојчица и дјечака. Дјевојчице иду кораком удесно, привлачећи лијеву ногу десној. Дјечаци иду улијево, привлачећи десну ногу лијевој. Тако праве четири корака. С почетком друге строфе, обрнутим редом – дјевојчице иду кораком улијево, а дјечаци удесно.

VI. МУЗИЧКА КУТИЈА

Сценарио 31

Музичка игра бим-бом

Образовно-васпитни исход 2

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изражајно пјева уважавајући музичке елементе.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- приликом пјевања, препозна симболе нотног писма и служи се њима;
- његује и обликује свој глас кроз изражајне елементе пјесме;
- пјева пјесме користећи нотни запис;
- свира на ритмичким инструментима.

Образовно-васпитни исход 6

На крају учења ученик/ученица ће моћи да изведе музичке игре.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- изведе музичке игре (развијајући музичко памћење, креативност, осјећај за ритам и мелодијску фразу);
- развије осјећај припадности групи.

Васпитни исход: Развија креативност, осјећај припадности групи.

Кључни појмови/садржаји: Музичка игра *Бим-бом*

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD

Звучни запис: CD (54) *Бим-бом*, пјесма из Словачке

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Физичко васпитање; Ликовна култура (израда маски)

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Учење пјесме по нотном тексту

3. Учење корака и покрета
4. Извођење игре
5. Вредновање

Активности

Ученици:

1. Разговарају о играма: Које су им игре омиљене? Због чега? Зашто су игре важне?
2. Слушају наставниково/наставничино извођење пјесме уз коју се игра изводи, разговарају о тексту пјесме. Уче пјесму *Бим-бом* по нотном запису (уџбеник, стр. 73), као мелодијско-ритмичку вјежбу. Пјевају пјесму солмизацијом, откуцавајући нотна трајања, затим пјевају пјесму с текстом.
3. Имитирају покрете наставника/наставнице, изводе покрете игре који су у складу с текстом пјесме (у складу са 2/4 тактом, један корак – једна четвртина, и један корак двије осмине). Овај дио активности ученици изводе два пута:
  - I пут: раде у групама (наизмјенично, једна група пјева пјесму, а друга изводи покрете);
  - II пут: сви ученици заједно изводе покрете уз слушање пјесме са CD-а.
4. Осмишљавају игру у складу с упутствима из уџбеника (стр. 73), дијеле улоге. Једна група пјева пјесму, а изабрани „јунаци“ гасе пожар у мациној кући. Посљедња строфа – сви поскакују око спашене куће. Улоге се мијењају. Завршетак се може поновити неколико пута.
5. Преписују први такт пјесме у нотне свеске, а затим бројевима обиљежавају:
1 – виолински кључ; 2 – такт; 3 – линијски систем; 4 – тактна црта; 5 – празнина; 6 – ли-нија; 7 – нота.

Сценарио 32

Музичка бајка

Образовно-васпитни исход 4

На крају учења ученик/ученица ће моћи да доживљајно слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- опише утиске које на њега остављају слушана музичка дјела;
- преиспитује свој доживљај након слушаног музичког примјера и у разговору с другом/другарицом или с другим ученицима аргументује своје мишљење;
- критички просуђује и покаже толерантност према другачијем доживљају музичког дјела (друга/другарице и осталих ученика).

Образовно-васпитни исход 5

На крају учења ученик/ученица ће моћи да аналистички слуша музику.

Исходи учења

Током учења ученик/ученица ће моћи да:

- слушно препозна и разликује народну, умјетничку и популарну музику, као и филмску музику као жанр популарне;
- слушајући музичко дјело, уочи и препозна музичко-изражајне елементе.

Васпитни задаци: Развијање и показивање интересовања и стицање навике активног слушања вриједних музичких остварења.

Кључни појмови/садржаји: музичка бајка

Наставна средства: уџбеник, CD-плејер, CD

Звучни запис:

CD (55) К. Сен-Санс, *Лабуг*: https://www.youtube.com/watch?v=svsnQNbOe_k

П. И. Чајковски: Балет *Лабудово језеро* (тема лабуда): <https://www.youtube.com/watch?v=oG4sqE-nvt0>

CD (56) Н. Р. Корсаков, *Бумбаров леј*

Корелација: Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност; Познавање друштва; Ликовна култура

Главни кораци

1. Уводни дио
2. Слушање музике и одређивање карактера композиције
3. Читање бајке
4. Слушање музике

5. Слушање композиције *Бумбаров леџ*
6. Како је настала композиција *Бумбаров леџ*
7. Драматизација

Активности

Ученици:

1. Разговарају о концерту класичне музике: Каква атмосфера влада током концерта?
Зашто је на концертима класичне музике потребна апсолутна тишина? Да ли ићи на концерте ако немамо довољно стрпљења да мирно сједимо и слушамо? Зашто се не аплаудира прије завршетка извођења цијеле композиције, иако композиције имају мање цјелине?
2. Разговарају о томе шта све композитору може да послужи као инспирација за стварање музичког дјела (догађај, слика, прича, бајка...). Након тога слушају звучни запис Сен-Сансовог *Лабуда*. Разговарају о композицији, о темпу и динамици, о томе каква осјећања та музика изазива, што је композитор њоме желио да дочара.
3. Читају текст и анализирају садржај бајке *Лабуг* (уџбеник, стр. 74).
Наставник чита причу (емотивно), ученици прате текст у уџбенику. Код сваког помена и слике црног лабуда пушта се само одговарајућа тема са CD-а. Цијела композиција се емитује тек кад се читање бајке заврши.
4. Слушају композицију са задатком да одреде извођаче, инструменте који дочаравају лабуда и таласање воде, те да ли се темпо и динамика током композиције мијењају. Закључују да композицију изводи оркестар, да клавир дочарава таласање воде, а виолончело мирно кретање лабуда.
5. Аналитички слушају композицију *Бумбаров леџ*.
Прате *леџ бумбара*: кад је полетио, кад се налазио високо, а кад се спустио.
Да ли је његово зујање уједначено?
Да ли је некад гласније, а некад тише?
Је ли музика брза или спора?
Каква је разлика између композиција *Лабудово језеро* и *Бумбаров леџ*? (темпо)
Закључују да композицију изводи оркестар, да бумбаров лет дочаравају виолоне и кларинет, а да динамика композиције дочарава приближавање и удаљавање бумбара.
6. Слушају излагање наставника/наставнице о композитору Николају Р. Корсакову, руском композитору епохе романтизма. Живио је и стварао у другој половини 19. и

почетком 20. вијека. Инспирацију за своје стваралаштво често је налазио у народним причама и бајкама. Композиција *Бумбаров леџ* настала је према бајци о цару кога је на двору напао бумбар.

7. Драматизација: Покретом представљају лабуда, онако како га је композитор дочарао.
Покретом представљају бумбара, онако како га је композитор дочарао.

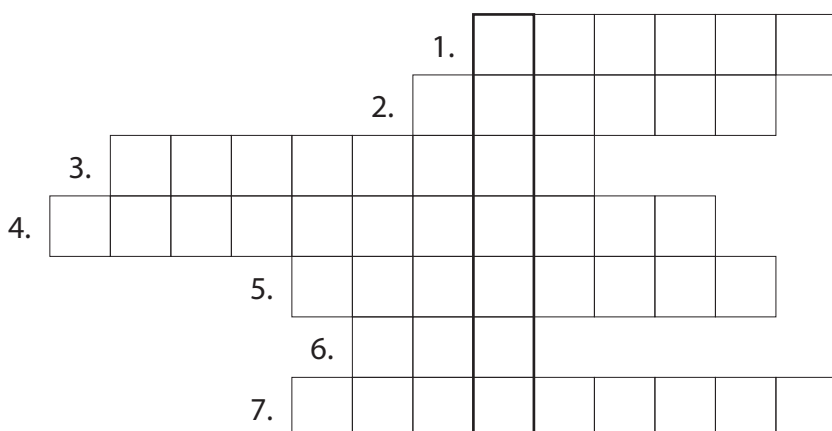
ПРИЛОЗИ

Наставни прилог 1

Ријешите музичку укрштеницу.

Водоравно:

1. Назив музичког инструмента са диркама
2. Како се назива извођач који сам пјева или свира?
3. Назив за музичара који управља хором или оркестром
4. Уобичајени назив за музичко дјело
5. Како се назива група свирача?
6. Како се назива група пјевача?
7. Шта свира контрабасиста?

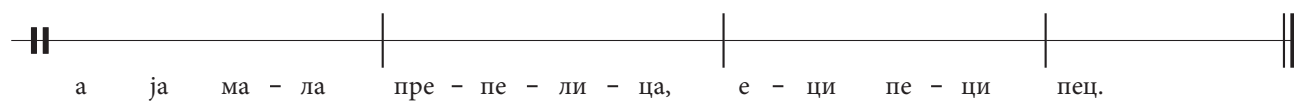
Ако си правилно ријешите/ријешила укрштеницу, под 1 усправно сазнаћеш како се назива музичка приредба.

Наставни прилог 2

1. Допуни бројалицу *Еци, њеци, њец* додавањем различитих нота на одговарајућа мјеста.

Е - ци пе - ци пец, ти си ма - ли зец,

а ја ма - ла пре - пе - ли - ца, е - ци пе - ци пец.

Наставни прилог 3

1. Одговори на питања:

- Што је такт?
- Чиме је такт ограничен на крају?
- Које врсте тактова знаш?
- Што је музички метар?
- Што је ритам?

2. Доврши слједећу вјежбу у двочетвртинском такту.

Наставни прилог 4

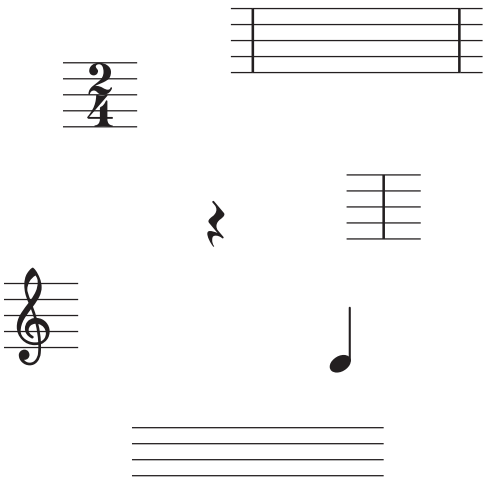
1. Повежи назив с одговарајућом сликом.

Линијски систем

Двочетвртински такт

Четвртина паузе

Тактица

Такт

Виолински кључ

Четвртина ноте

2. Доврши сљедећу вјежбу у двочетвртинском такту.

Наставни прилог 5

Примјер аранжмана – бројалица

Го-луб скро-ва гу-че го-луб-и-цу ту-че: „Што не слу-шаш, стри-но, ка-ко гу-чем фи-но!“

Бубањ
Штапићи

Наставни прилог 6

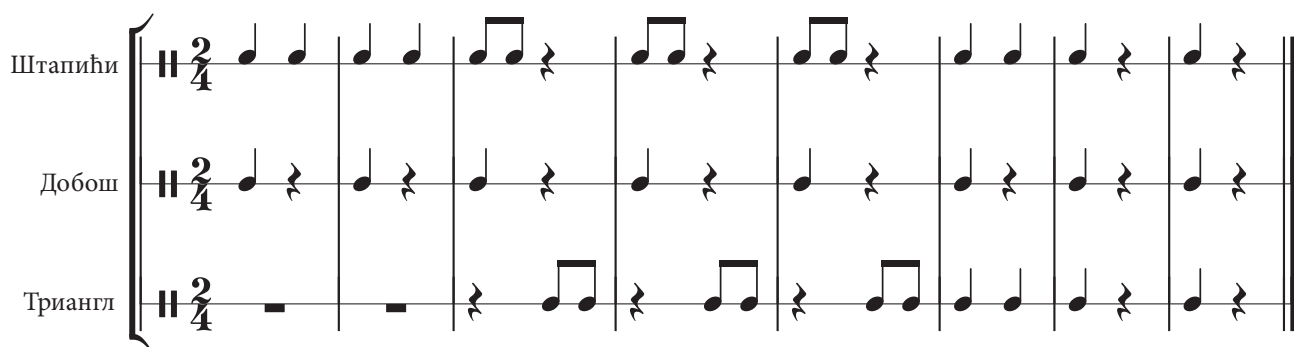
Примјер аранжмана – примјена удараљки уз пјевање пјесмице по слуху

Ми идемо преко поља

народна

Ми и - де - мо пре - ко по - ља, пре - ко по - ља. Ми и - де - мо пре - ко по - ља.

Штапићи
Добош
Триангл

Наставни прилог 7

Фабрика бомбона

текст и музика: М. Живковић

аранжман: А. Ћосо-Памер

$\text{♩} = 100$
mf

Глас

Фа - бри - ка бом - бо на и чо - ко - ла - да

Металофон

mf

Триангл

mf

Чинели

mf

Штапићи

mf

Г

не пра - ви ни - шта од мар - ме - ла - да.

М

Т

Ч

Ш

Наставни прилог 8

У Милице дуге трепавице

(народна пјесма из Србије)

Брзо

У Ми - ли - це, у Ми - ли - це ду - ге тре - па - ви - це, ви - це.

Пре - кри - ле јој, пре - кри - ле јој ру - мен' ја - го - ди - це,

ја - го - ди - це, ја - го - ди - це и би - је - ло ли - це.

У Милице, у Милице, дуге трепавице,
прекриле јој, прекриле јој румен' јагодице,
јагодице, јагодице и бијело лице.

Ја је гледах, ја је гледах, три године дана,
не могах јој, не могах јој очи сагледати,
црне очи, црне очи, на бијело лице.

Већ сакупих, већ сакупих коло ђевојака,
и у колу, и у колу Милицу ђевојку,
не бих ли јој, не бих ли јој очи сагледао,
црне очи, црне очи, и бијело лице.

Наставни прилог 9

Музички инструменти

- 1 – клавир
- 2 – тамбура-прим
- 3 – мандолина
- 4 – бенџо
- 5 – харфа
- 6 – виолина
- 7 – виола
- 8 – чело
- 9 – контрабас
- 10 – гитара

- 11 – пиколо флаута
- 12 – флаута
- 13 – фагот
- 14 – обоа
- 15 – кларинет
- 16 – даире
- 17 – чинеле
- 18 – добош
- 19 – там там велики
- 20 – тимпан

- 21 – бонгоси
- 22 – тромбон
- 23 – саксофон
- 24 – труба
- 25 – хорна
- 26 – туба
- 27 – хармоника
- 28 – хармониум
- 29 – синтисајзер
- 30 – ксилофон

Наставни прилог 10

Композитори

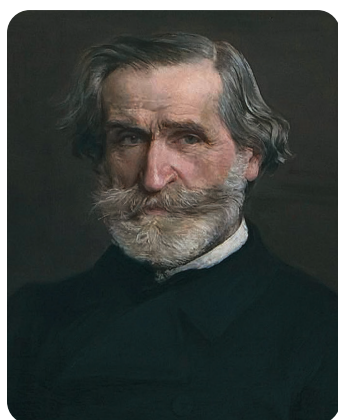
В. А. Моцарт

Л. В. Бетовен

П. И. Чајковски

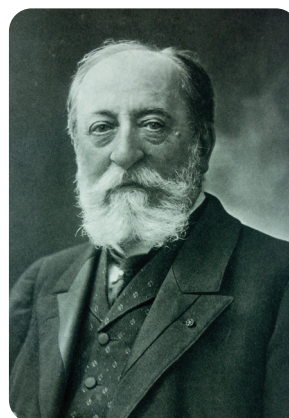
Ђ. Верди

А. Вивалди

Х. Берлиоз

К. Сен-Санс

Наставни прилог 11

Изгубљено пиле

В. Томерлин, З. Васиљевић

Умјерено

Металофон

Добош

Звечке

p

p

p

Detailed description: This system contains three staves. The top staff is for Metallophone (Металофон) in treble clef, 2/4 time, with a piano (*p*) dynamic. The middle staff is for Dobosh (Добош) in alto clef, 2/4 time, with a piano (*p*) dynamic. The bottom staff is for Zvечке (Звечке) in bass clef, 2/4 time, with a piano (*p*) dynamic. The music consists of rhythmic patterns of eighth and quarter notes.

М

Д

3

Detailed description: This system contains three staves. The top staff is for M (М) in treble clef. The middle staff is for D (Д) in alto clef. The bottom staff is for 3 (3) in bass clef. The music continues with rhythmic patterns of eighth and quarter notes.

М

Д

3

Detailed description: This system contains three staves. The top staff is for M (М) in treble clef. The middle staff is for D (Д) in alto clef. The bottom staff is for 3 (3) in bass clef. The music continues with rhythmic patterns of eighth and quarter notes. There are horizontal lines under the bottom two staves, possibly indicating a section boundary or a specific performance instruction.

М

Д

3

Detailed description: This system contains three staves. The top staff is for M (М) in treble clef. The middle staff is for D (Д) in alto clef. The bottom staff is for 3 (3) in bass clef. The music continues with rhythmic patterns of eighth and quarter notes. There are horizontal lines under the bottom two staves, similar to the previous system.

Имали смо пиле, мало пиле,
једно мало пиле од три киле.
Али пиле нестаде, иди па га тражи,
можда ће се јавити, дај му шаку ражи.

Имали смо коку, малу коку,
једну малу коку, златооку.
Али кока нестаде, иди па је тражи,
можда ће се јавити, дај јој шаку ражи.

Наставни прилог 12

Под оном, под оном

(народна пјесма из Црне Горе)

ЛИТЕРАТУРА

Васиљевић, З., Стојановић, Г., Дробни, Т.: *Музичке регионице*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

Васиљевић, М. А.: *Народне мелодије Црне Горе*, Музиколошки институт, Научно дело, Београд, 1965.

Васиљевић, М. А.: *Нотино певање у теорији и пракси*, I и II књига, Издање Јована Фрајта, Београд, 1940.

Васиљевић, М. З.: *Методика музичке писмености*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2000.

Васиљевић, М. З.: *Музички буквар*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003.

Васиљевић, М. З.: *Народне мелодије Црне Горе*, Музиколошко друштво Београд, 1965.

Вучинић, В.: *Методика музичке културе*, Универзитет Црне Горе, 2006.

Вучинић, В., Радојевић, Б.: *Приручник за наставнике*, Завод за уџбенике и наставна средства, Подгорица, 2013.

Деспих, Д.: *Музички инструменти*, Универзитет уметности, Београд, 2002.

Дробни, И.: *Методичке основе вокално-инструменталне наставе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008.

Ђурић, Ђ.: *Теорија учења*, Учитељски факултет, Сомбор, 1999.

Ивановић, М.: *Методика наставе музичкој васпитања у основној школи*, Нота, Књажевац, 1981.

Ивановић, М.: *Методика наставе музичкој васпитања у основној школи*, Нота, Књажевац, 1985.

Ивановић, Н.: *Музика у основној школи*, Завод за уџбенике и наставна средства – Подгорица, 2008.

Илић, В.: *Музичка култура за трећи разред основне школе*, Креативни центар, Београд, 2007.

Којовић-Буквић, И.: *Методика наставе музичкој васпитања за IV годину педагошке академије*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1985.

Лазаревић, Д.: *Музичко васпитање у разредној настави*, Сарајево, 1972.

Липовац, М.: *Принципи у настави*, Учитељски факултет Сомбор, 1999.

Марковић, В., Ћосо-Памер, А.: *Музички кораци 1*, приручник за наставнике за први разред основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства – Подгорица, 2016.

Савковић, Д.: *Народне ношње, ире и јесме у Црној Гори*, Народна књига, Подгорица, 2005.

Станковић, М., Цветковић, М.: *Приручник за учитеље уз уџбеник музичке културе за четврти разред основне школе*, Едука, Београд.

Тајчевић, М.: *Основна теорија музике*, Просвета, Београд, 1982.

Ђук, М., Јевтић, З., Илић, З., Лацковић, М.: *Певам, свирам, слушам*, уџбеник за музичку културу за 4. разред основне школе, Едука, Београд, 2010.

Хиба, Н.: *Музика за најмлађе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1986.

